

6.3.2014

A7-0021/ 001-001

MUUDATUSETTEPANEKUD 001-001

Istungidokument

Raport

Lorenzo Fontana

A7-0021/2014

Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond ning Sisejulgeolekufond (üldsätted)

Ettepanek võtta vastu määrus (COM(2011)0752 – C7-0444/2011 – 2011/0367(COD))

EUROOPA PARLAMENDI MUUDATUSED*

komisjoni ettepanekule

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU

MÄÄRUS (EL) nr .../2014,

millega sätestatakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisihje rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad üldsätted

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 78 lõiget 2, artikli 79 lõikeid 2 ja 4, artikli 82 lõiget 1, artiklit 84 ja artikli 87 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

* Muudatused: uus või muudetud tekst on märgistatud paksus kaldkirjas, välja jäetud tekst on tähistatud sümboliga ■ .

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu sisepoliitika eesmärk on luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala: sisepiirideta ala, kuhu isikud võivad siseneda, seal ringi liikuda, vabalt elada ja töötada, olles samal ajal kindlad, et nende õigusi austatakse ja nende turvalisus on tagatud, pidades silmas selliseid ühiseid keerulisi ülesandeid nagu liidu tervikliku sisserändepoliitika väljatöötamine eesmärgiga tõhustada liidu konkurentsivõimet ja sotsiaalset sidusust, Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomine ning raske ja organiseeritud kuritegevuse tõkestamine *ning ebaseadusliku rände, inimkaubanduse, küberkuritegevuse ja terrorismi vastu võitlemine*.

¹ ELT C 299, 4.10.2012, lk 108.

² ELT C 277, 13.9.2012, lk 23.

³ Euroopa Parlamendi ... seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu ... otsus.

- (2) *Vaja on vastu võtta integreeritud lähenemisviis nende küsimuste suhtes, mida tekitavad rändesurve ja varjupaigataotlused ning mis on seotud liidu välispiiride haldamisega, tagades täieliku kooskõla rahvusvahelise ja inimõigustealase õigusega, sealhulgas kolmandates riikides rakendatavate meetmete puhul, näidates üles solidaarsust kõikide liikmesriikide vahel ning teadlikkust vajaduse suhtes täita liikmesriikide kohustusi ülesannete selge määratlemise tagamisel.*
- (3) Liidupoolne rahastamine vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala väljaarendamiseks peaks **liidule andma lisaväärtust ning** olema käegakatsutav märk solidaarsuse ja vastutuse jagamisest, mis on hädavajalik ühistele probleemidele reageerimisel.
- (4) Ühise raamistiku olemasolu peaks tagama vajaliku ühtsuse ja lihtsustamise ning nimetatud rahastamise ühetaolise rakendamise kõikides asjaomastes poliitikavaldkondades.

- (5) ***Rahaliste vahendite kasutamist asjaomases valdkonnas tuleks koordineerida, et tagada vastastikune täiendavus, tõhusus ja nähtavus ning saavutada eelarve vallas koostoise.***
- (6) Ühises raamistikus tuleks kehtestada abistamise põhimõtted ning määrata kindlaks liikmesriikide ja komisjoni vastutus nende põhimõtete kohaldamise tagamisel, ***sealhulgas rikkumiste ja pettuse ärahoidmisel ja avastamisel.***
- (7) Liidupoolne rahastamine oleks tõhusam ja sihipärasem, kui rahastamiskõlblike meetmete kaasrahastamine põhineks strateegilistel mitmeaastastel programmidel, mille iga liikmesriik koostab koostöös komisjoniga.

- (8) Kolmandates riikides ja nendega seoses elluviidavad meetmed, mida ***käesolevas määruses määratletud erimääruste (erimäärused)*** kaudu toetatakse, peaksid olema koostoimes ja sidusad muude meetmetega väljaspool liitu, mida toetatakse nii liidu geograafilistest kui ka temaatilistest välisabivahenditest. Eelkõige tuleks selliste meetmete rakendamisel püüda saavutada täielik ühtsus liidu välistegevuse põhimõtete ja üldeesmärkide ning asjaomase riigi või piirkonnaga seotud välispoliitika vahel. Nende meetmeteesmärk ei tohiks olla selliste meetmete toetamine, ***mis on*** otseselt arengule ***suunatud***, ja need peaksid vajaduse korral täiendama välisabivahenditest antavat rahalist abi. ***Järgida tuleks Euroopa arengukonsensuse punktis 35 sätestatud poliitikavaldkondade arengusidususe põhimõtet. Oluline on tagada ka see, et erakorralise abi rakendamine oleks liidu humanitaaripoliitikaga kooskõlas ja vajaduse korral täiendaks seda ning järgiks humanitaarabi valdkonna Euroopa konsensususes sätestatud humanitaarabialaseid põhimõtteid.***
- (9) Välistegevus peaks olema järjepidev ja ühtne, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 18 lõikes 4.

- (10) Selleks et saavutada sellise liidupoolse rahastamisega seotud eesmärke, tuleks liikmesriikidel ja komisjonil enne mitmeaastaste programmide ettevalmistamist alustada poliitikadialoogi ning seeläbi luua ühtne strateegia iga liikmesriigi jaoks eraldi. ***Pärast poliitikadialoogi lõpuleviimist peaks iga liikmesriik esitama komisjonile riikliku programmi, milles kirjeldatakse seda, kuidas liikmesriik kavatses saavutada asjaomase erimääruse eesmärgid aastateks 2014–2020. Komisjon peaks hindama, kas riiklik programm on kooskõlas kõnealuste eesmärkidega ja poliitikadialoogi tulemustega. Lisaks peaks komisjon hindama, kas liidu vahendite jagamisel erinevate eesmärkide vahel järgitakse asjaomases erimääruses iga eesmärgi kohta sätestatud miinimummäärasid. Liikmesriikidel peaks olema võimalik nendest miinimummääradest kõrvale kalduda, kuid sel juhul nad peaksid seda kõrvalekaldumist oma riiklikus programmis põhjendada. Juhul kui asjaomase liikmesriigi põhjendust ei peeta piisavaks, võib komisjon jätta riiklikku programmi heaks kiitmata. Komisjon peaks Euroopa Parlamenti korrapäraselt teavitama poliitikadialoogide tulemusest, kogu programmitöö protsessist, sealhulgas riiklike programmide ettevalmistamisest ja asjaomases käesolevas määruses määratletud erimääruses iga eesmärgi kohta sätestatud miinimummääradest kinnipidamisest ning riiklike programmide rakendamisest.***

- (11) Strateegia kohta tuleks teha vahekokkuvõte, et tagada piisav rahastamine ajavahemikul 2018–2020.
- (12) Liikmesriigid peaksid *kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ja halduskoormuse vähendamise vajadusega* looma partnerlused asjaomaste asutuste ja organitega, et *töötada välja* oma riiklikud programmid ning need ellu viia kogu mitmeaastase perioodi jooksul. *Liikmesriigid peaksid tagama, et programmitöö tsükli eri etappides ei teki partnerite vahel huvide konflikti. Iga liikmesriik peaks looma komitee*, kes teostaks järelevalvet riikliku *programmi* üle ning aitaks *tal* analüüsida rakendamist ja *programmi eesmärkide* saavutamisel tehtud edusamme. *Iga liikmesriik peaks vastutama järelevalvekomitee loomise praktilise korra kehtestamise eest.*
- (13) Riiklike programmide alusel tehtavate kulude rahastamiskõlblikkus tuleb siseriiklikes õigusaktides kindlaks määrata *käesolevas määruses kehtestatud* ühiste põhimõtete järgi. Tuleks kindlaks määrata kulude rahastamiskõlblikkuse algus- ja lõppkuupäev, et sätestada riiklike programmide rakendamise ühtsed ja õiglased eeskirjad.

- (14) Tehniline abi peaks liikmesriikidel võimaldama toetada riiklike programmide rakendamist ning aitama toetusesaajatel täita oma kohustusi ja järgida liidu õigusakte. ***Asjakohasel juhul võiks tehniline abi katta pädevate asutuste kulud kolmandates riikides.***
- (15) Selleks et tagada nõuetekohane raamistik erakorralise abi kiireks osutamiseks, peaks käesolev määrus kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 sättega¹, mis võimaldab paindlikkust nõuetekohaselt põhjendatud erijuhtudel, võimaldama toetada meetmeid, mille kulud tekkisid enne, kui esitati taotlus sellise abi saamiseks, ***kuid mitte enne 1. jaanuari 2014. Toetus võib olla 100 % abikõlblikest kuludest nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui see on meetme rakendamiseks hädavajalik, eelkõige juhul, kui toetusesaaja on rahvusvaheline või valitsusväline organisatsioon. Erakorralisest abist toetatavad meetmed peaksid tulenema otseselt eriolukorrast ning mitte asendama liikmesriikide pikaajalisi investeeringuid.***
- (16) ***Liidu eelarvest antava toetusega seotud otsused peaksid olema piisava kontrolljälje säilitamiseks nõuetekohaselt dokumenteeritud.***

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

- (17) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli vältel kaitsta proportsionaalsete meetmete kaudu, mis hõlmavad rikkumiste ärahoidmist, avastamist ja uurimist, samuti kadumaläinud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ning vajaduse korral **haldus- ja rahalisi** karistusi **kooskõlas määrusega** (EL, Euratom) nr 966/2012.
- (18) **Seoses liidu finantshuvide kaitsmisega võib liikmesriikide, komisjoni, kontrollikoja ja komisjoni otsusega 1999/352/EÜ, ESTÜ, Euratom¹ asutatud** Euroopa Pettustevastase Ameti ("OLAF") **läbiviidavatest kohapealsetest kontrollidest ja audititest võib ette teatada või jätta ette teatamata vastavalt kohaldatavale õigusele.**
- (19) **Siseasjade valdkonnauue rahastamisstruktuuri eesmärgiks on lihtsustada ja vähendada toetusesaajate halduskoormust. Kontrollimise kord peaks siiski jääma tõhusaks ning seetõttu on oluline tuletada meelde kohaldatavaid eeskirju liidu finantshuvide kaitse kohta, milles nähakse ette nii etteteatatud kui ka etteteatamata kohapealsete kontrollide ja auditite tegemine.**

¹ Komisjoni 28. aprilli 1999. aasta otsus 1999/352/EÜ, ESTÜ, Euratom, millega asutatakse Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) (EÜT L 136, 31.5.1999, lk 20).

- (20) Liikmesriigid peaksid võtma vastu piisavad meetmed, et tagada juhtimis- ja kontrollisüsteemi nõuetekohane toimimine ja oma riiklike programmide rakendamise kvaliteet. Selleks oleks vaja kehtestada üldpõhimõtted ja vajalikud funktsioonid, mida süsteemid peaksid täitma.
- (21) Riiklike programmide tõhusa ja nõuetekohase rakendamise tagamiseks tuleks täpsustada liikmesriikide kohustusi seoses juhtimis- ja kontrollisüsteemidega ning eeskirjade ja liidu õiguse rikkumise ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamisega.
- (22) Vastavalt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttele peaksid liikmesriigid kandma oma juhtimis- ja kontrollisüsteemide kaudu esmavastutust riiklike programmide rakendamise ja kontrolli eest. ***Erimääruste alusel antavat toetust rakendatakse komisjoni ja liikmesriikide tihedas koostöös kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega.***
- (23) ***Liikmesriigid peaksid täielikult ära kasutama teadmisi, erialapädevusi ja kogemusi, mille avalik-õiguslikud ja/või eraõiguslikud asutused on saanud iseasjade valdkonna varasemate rahaliste vahendite rakendamisel.***

- (24) Ainult liikmesriikide **määratud** vastutavad **asutused** saavad anda piisava kinnituse selle kohta, et enne toetusesaajatele liidu eelarvest abi andmist on teostatud vajalikud kontrollid. Seetõttu tuleks sõnaselgelt sätestada, et liidu eelarvest võib hüvitada ainult **määratud** vastutavate asutuste kulusid.
- (25) Tuleks määrata kindlaks komisjoni volitused ja vastutus juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusa toimimise kontrollimisel ning liikmesriigilt meetmete võtmise nõudmisel.
- (26) Liidu eelarvelisi kulukohustusi tuleb täita igal aastal. Tõhusa programmijuhtimise tagamiseks on vajalik sätestada aastabilansi- ja lõppmakse tasumise ühised eeskirjad.
- (27) Programmide käivitamisel tehtav eelmakse tagab, et liikmesriikidel on vahendeid, et toetada toetusesaajaid programmi rakendamisel juba alates programmi vastuvõtmisest. Seepärast tuleks ette näha esialgsed eelmaksesummad. Esialgne eelmakse peaks olema programmi lõpetamise ajaks täielikult tasaarveldatud. **Vastutavad asutused peaksid tagama, et toetusesaajad saavad toetuse kogusumma õigeaegselt.**

- (28) *Lisaks tuleks teha iga-aastane eelmakse, tagamaks, et liikmesriikidel on oma riiklike programmide rakendamiseks piisavalt vahendeid. Iga-aastased eelmaksed tuleks igal aastal aastabilansimakse tasumisega tasaarvestada.*
- (29) Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 iga kolme aasta järel toimuva läbivaatamisega tehakse koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise *meetodis* muudatusi, mida tuleb arvesse võtta.
- (30) Pidades silmas aruandekohustuse tugevdamist seoses liidu eelarvest asjaomasel aastal kaasrahastatavate kuludega, tuleks luua raamatupidamisarvestuse iga-aastase kontrolli ja heakskiitmise asjakohane raamistik. Selle raamistiku alusel peaks vastutav asutus esitama komisjonile riikliku programmi kohta *määruse* (EL, Euratom) nr **966/2012** *koostöös liikmesriikidega eelarve täitmist käsitlevates sätetes osutatud dokumendid.*
- (31) Selleks et suurendada kogu liidus raamatupidamisarvestuse iga-aastase kontrolli ja heakskiitmise aluseks olevat kindlust, tuleks liikmesriikides läbiviidavate kontrollide viisi ja taseme kohta kehtestada ühised sätted.

- (32) Liidu vahendite usaldusväärse finantsjuhtimise tagamiseks võib komisjonil osutada vajalikuks finantskorrektsioonide tegemine. Et tagada liikmesriikidele õiguskindlus, on oluline määrata kindlaks asjaolud, mille korral liidu või liikmesriigi kohaldatava õiguse rikkumine võib tuua kaasa komisjoni tehtavad finantskorrektsioonid. Selleks et tagada, et finantskorrektsioonid, mida komisjon võib liikmesriikidele kehtestada, oleksid seotud liidu finantshuvide kaitsmisega, peaksid need piirduma juhtudega, kus liidu või liikmesriigi õiguse rikkumine puudutab otseselt või kaudselt meetmete ja vastavate kulude rahastamiskõlblikkust, seaduslikkust, juhtimist või kontrolli. Proportsionaalsuse tagamiseks on oluline, et komisjon võtaks finantskorrektsiooni summa üle otsustamisel arvesse rikkumise laadi ja raskusastet. Sellega seoses on asjakohane sätestada komisjoni tehtavate finantskorrektsioonide kohaldamise kriteeriumid ja menetlus, mille tulemusel võidakse teha otsus finantskorrektsiooni kohta.

- (33) Vastutavate asutuste ja liidu eelarve vahelise finantssuhte kehtestamiseks peaks komisjon nende asutuste raamatupidamisarvestust igal aastal kontrollima ja selle heaks kiitma. Raamatupidamisarvestuse kontrolli ja heakskiitmise otsus peaks hõlmama raamatupidamisarvestuse täielikkust, täpsust ja tõepärasust, kuid mitte kulude vastavust liidu õigusele.
- (34) Kuna komisjon vastutab vastavalt ELi lepingu artiklile 17 liidu õigusaktide nõuetekohase kohaldamise eest, peaks ta otsustama, kas liikmesriikide kulud on vastavuses liidu õigusega. Liikmesriikidele tuleks anda õigus oma makseotsuseid põhjendada. Selleks et anda liikmesriikidele minevikus tehtud kuludega seoses õiguslikud ja rahalised tagatised, tuleks kindlaks määrata maksimaalne ajavahemik, mille vältel komisjon otsustab, millised finantstagajärjed peaksid olema nõuete mittetäitmisel.
- (35) *Oluline on tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja tõhus rakendamine, tagades seejuures ka läbipaistvuse, õiguskindluse, rahastamise kättesaadavuse ja toetusesaajate võrdse kohtlemise.*

- (36) *Selleks et lihtsustada vahendite kasutamist ja vähendada vigade esinemise riski, nähes samal ajal vajaduse korral ette diferentseerimise, et võtta arvesse poliitikavaldkonna eripära, on asjakohane määratleda toetuse vormid ja ühtlustatud tingimused kulude rahastamiskõlblikkuse kindlaksmääramiseks, sealhulgas lihtsustatud kuluvariandid. Liikmesriigid peaksid kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega võtma vastu riiklikud eeskirjad kulude rahastamiskõlblikkuse kohta.*
- (37) Et soodustada finantsdistipliini, on kohane määrata kindlaks riikliku programmi mis tahes eelarvelise kulukohustuse osa vabastamise kord, eriti kui summa puhul võib vabastamise suhtes teha erandi, eelkõige siis, kui viivitused programmi rakendamisel tulenevad peatava toimega kohtu- või haldusmenetlusest või vääramatu jõuga seotud põhjustest.
- (38) Et tagada kohustustest vabastamise üldeeskirjade asjakohane kohaldamine, peaks kehtestatud eeskirjades olema üksikasjalikult sätestatud, kuidas kohustustest vabastamise tähtajad kindlaks määratakse ja kuidas vastavad summad arvutatakse.

- (39) On oluline teadvustada liidu rahastamisalaseid saavutusi üldsusele. Kodanikel on õigus teada, kuidas liidu rahalisi vahendeid kasutatakse. Avalikkusele asjakohase teabe edastamise eest peaksid vastutama **komisjon**, vastutavad asutused ja toetusesaajad. Et tagada laiema üldsuse tõhusam teavitamine ja suurem koostoime komisjoni algatusel toimuvate teavitustegevuste vahel, tuleks käesoleva liidupoolse rahastamise alusel teavitamismeetmetele eraldatud eelarvest rahastada ka liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist, tingimusel et need on seotud liidupoolse rahastamise üldeesmärkidega siseasjade valdkonnas.
- (40) Selleks et tagada teabe laialdane levitamine liidupoolse rahastamise kohta siseasjade valdkonnas ja teavitada potentsiaalseid toetusesaajaid rahastamisvõimalustest, tuleks käesoleva määruse alusel määratleda üksikasjalikud teabe- ja teavitamismeetmete eeskirjad ning samuti selliste meetmete konkreetsed tehnilised omadused ning iga liikmesriik peaks **vähemalt** looma veebisaidi või veebiportaali vajaliku teabega. ***Liikmesriigid peaksid rakendama teavitamiskampaaniate otsesemaid vorme, et teavitada nõuetekohaselt potentsiaalseid toetusesaajaid, muu hulgas korraldades korrapäraselt avalikke üritusi, nn teabepäevi ja koolitusi.***

- (41) Toetatavate meetmete tõhusus sõltub ka nende hindamisest ja tulemuste levitamisest. Sellega seoses tuleks selgelt kindlaks määrata liikmesriikide ja komisjoni vastutus ning hindamise usaldusväärsust ja sellega seotud teabe kvaliteeti tagav kord.
- (42) Selleks et muuta käesoleva määruse sätteid kulude rahastamiskõlblikkuse ühiste põhimõtete kohta peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (43) ***Käesoleva määruse kohaldamisel, sealhulgas delegeeritud õigusaktide koostamisel, peaks komisjon konsulteerima kõigi liikmesriikide ekspertidega.***

- (44) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 182/2011¹.
- (45) Kontrollimenetlust tuleks kasutada rakendusaktide puhul, millega sätestatakse liikmesriikide ühised kohustused, eelkõige teabe edastamisel komisjonile, ning nõuandemenetlust tuleks kasutada nende rakendusaktide vastuvõtmisel, mis on seotud komisjonile edastatava teabe näidisvormidega, arvestades nende puhttehnilist laadi.
- (46) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt üldsätete kehtestamist erimääruste rakendamiseks, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (47) *Niivõrd kui käesoleva määrusega kehtestatakse üldeeskirjad, mis on vajalikud, et rakendada erimääruseid, millega nähakse ette käesoleva määruse kohaldatavus nende erimääruste suhtes ning mis põhinevad Schengeni acquis’l seoses nende riikidega, mille suhtes need erimäärused on kohaldatavad ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud asjakohaste protokollide või asjaomaste lepingute alusel, tuleks käesolevat määrust kohaldada koos kõnealuste erimäärustega. Selles ulatuses tähendab see, et käesolev määrus saab olla seotud Schengeni acquis’d edasi arendavate erimääruste sätetega ning neid otseselt mõjutada, mõjutades seeläbi Schengeni acquis’ õigusraamistikku.*
- (48) *ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on need liikmesriigid teatanud oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.*

- (49) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli nr 22 artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (50) *On asjakohane viia käesoleva määruse kohaldamisaeg kooskõlla nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013¹ kohaldamisajaga. Seetõttu tuleks käesolevat määrust kohaldada alates 1. jaanuarist 2014,*

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

¹ *Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 884).*

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Eesmärk ja reguleerimisala

Käesoleva määrusega sätestatakse erimääruste rakendamise üldeeskirjad seoses järgnevaga:

- a) kulude rahastamine;
- b) partnerlus, programmitöö, aruandlus, järelvalve ja hindamine;
- c) liikmesriikide kehtestatavad juhtimis- ja kontrollisüsteemid ning
- d) raamatupidamisarvestuse kontroll ja heakskiitmine.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „erimääruised”
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr .../2014^{1*};
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr .../2014^{2**} ning
 - muu määrus, millega nähakse ette käesoleva määruse kohaldamine;
- b) „programmitöö” – mitmeastmeline korraldamise, otsustamise ja rahastamise protsess, mille eesmärk on rakendada mitut aastat hõlmava ajavahemiku vältel liidu ja liikmesriikide ühiseid meetmeid erimääruste eesmärkide elluviimiseks;

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) nr .../2014, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond, muudetakse nõukogu otsust 2008/381 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsused nr 573/2007/EÜ ja nr 575/2007/EÜ ja nõukogu otsus 2007/435/EÜ (ELT L ...).

* Väljaannete talitus: palun sisestada dokumendis PE-CONS 142/13 sisalduva määruse number ning täitke lünk joonealuses märkuses.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) nr .../2014, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahend ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2007/125/JHA (ELT L ...).

** Väljaannete talitus: palun sisestada dokumendis PE-CONS 135/13 sisalduva määruse number ning täitke lünk joonealuses märkuses.

- c) „meede” – asjaomase riikliku programmi vastutava asutuse või sellise asutuse vastutusel valitud projekt või projektid, mis aitavad täita erimäärustes kehtestatud üld- ja erieesmäärke;
- d) „liidu meede” – erimäärustes määratletud rahvusvaheline meede või liidule erilist huvi pakkuv meede;
- e) „projekt” – konkreetne praktiline vahend, mida liidu toetuse saajad kasutavad meetme või selle osa rakendamiseks;
- f) „erakorraline abi” – projekt või projektid, mille abil lahendatakse erimäärustes määratletud hädaolukordi;
- g) „toetusesaaja” – projekti alusel liidu toetuse saaja, sõltumata sellest, kas tegemist on avalik-õigusliku või eraõigusliku asutuse, rahvusvahelise organisatsiooni või Rahvusvahelise Punase Risti Komitee (RPRK) või Punase Risti ja Punase Poolkuu Ühingute Rahvusvahelise Föderatsiooniga.

II PEATÜKK
ABI ANDMISE PÕHIMÕTTED

Artikkel 3
Üldpõhimõtted

1. Erimääruste alusel antakse toetust riiklike programmide, liidu meetmete ja erakorralise abi osutamise kaudu, mis täiendab riiklikke, piirkondlikke ja kohaliku tasandi meetmeid, järgides liidu eesmäärke **ja andes liidule lisaväärtust.**
2. Komisjon ja liikmesriigid tagavad, et erimääruste alusel antav ja liikmesriikidelt saadav toetus on kooskõlas liidu **asjakohase** tegevuse, poliitika ja prioriteetidega ning täiendab muid liidu rahastamisvahendeid, **võttes samas arvesse iga liikmesriigi konkreetseid asjaolusid.**
3. Erimääruste alusel antavat toetust rakendatakse komisjoni ja liikmesriikide tihedas koostöös.

4. Oma vastutusalala piires tagavad komisjon ja liikmesriigid, kolmandates riikides ja seoses nendega võetavate meetmete puhul koos Euroopa välisteenistusega, koordineerimise käesoleva määruse ja erimääruste vahel ning liidu muude *asjakohaste* poliitikavaldkondade, *strateegiate* ja rahastamisvahendite, sealhulgas liidu välistegevuse raamistikku kuuluvate poliitikavaldkondade, strateegiate ja rahastamisvahendite vahel.
5. *Komisjon ja liikmesriigid tagavad, asjakohasel juhul koos Euroopa välisteenistusega, sünergia ja kooskõla kolmandates riikides ja nendega seoses võetavate meetmete ning muude väljaspool liitu võetavate meetmete vahel, mida toetatakse liidu rahastamisvahendite kaudu. Eelkõige tagavad nad, et kõnealused meetmed:*
- a) on kooskõlas liidu välispoliitikaga, järgivad arengupoliitika sidususe põhimõtet ning on kooskõlas asjaomase piirkonna või riigi jaoks koostatud strateegiliste programmdokumentidega;*
 - b) keskenduvad meetmetele, mis ei ole arengule suunatud;*
 - c) teenivad liidu sisepoliitika huve ning on kooskõlas liidusiseselt võetavate meetmetega.*

6. Komisjon ja liikmesriigid kohaldavad usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012, *eelkõige järgides selle määruse artiklis 30 sätestatud säästlikkuse, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõtet*.
7. Komisjon ja liikmesriigid tagavad erimääruste alusel antava toetuse tulemuslikkuse, *sealhulgas* järelevalve, aruandluse ja hindamise abil.
8. Komisjon ja liikmesriigid täidavad oma käesoleva määruse ja erimäärustega seonduvaid ülesandeid eesmärgiga vähendada toetusesaajate, *liikmesriikide ja komisjoni* halduskoormust, *võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet*.

Artikkel 4

Vastavus liidu ja liikmesriikide õigusele

Erimääruste alusel rahastatavad meetmed peavad olema kooskõlas kohaldatava liidu ja liikmesriikide õigusega.

Artikkel 5

Liidu finantshuvide kaitse

1. Komisjon võtab asjakohaseid meetmeid tagamaks, et **käesoleva määruse ja** erimääruste alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse eest ennetustegevuse ja tõhusa **kontrolliga** ning alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega juhul, kui avastatakse nõuete mittetäitmise juhtumeid ning vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja **hoiatavate haldus- ja rahaliste** karistustega.
2. Liikmesriigid hoiavad ära, avastavad ja kõrvaldavad rikkumisi ning nõuavad sisse alusetult väljamakstud summad koos hilinevad maksete viivistega. Nad **teatavad** eeskirjade eiramisest komisjonile ning hoiavad komisjoni kursis **asjaomastel** haldus- ja kohtumenetlustel tehtavate mis tahes **oluliste** edusammudega.
3. Kui toetusesaajale liikmesriigi vea või hooletuse tõttu alusetult väljamakstud summasid ei ole võimalik sisse nõuda, vastutab nimetatud liikmesriik asjaomaste summade liidu eelarvesse tagasimaksmise eest.

4. Liikmesriigid pakuvad tõhusat kaitset pettuste eest, eelkõige suurema riskiga valdkondades. Nimetatud kaitse toimib hoiatusena, võttes arvesse meetmetest saadavat kasu ning nende proportsionaalsust.
5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 58 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva artikli ***lõigetes 2 ja 3*** sätestatud liikmesriikide kohustuste kohta.
6. ***Komisjon sätestab rakendusaktidega rikkumistest teatamise sageduse ja kasutatava aruandlusvormi. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 55 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.***
7. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on ***kooskõlas käesoleva määruse ja erimäärustega*** rahastatud liidu vahenditest.

8. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib läbi viia *uurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrolle*, kooskõlas *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013¹ ning nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96² sätete ning* nendes sätestatud menetlustega, *et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuse ja muu ebaseadusliku tegevuse eest* ning teha kindlaks, kas kooskõlas *käesoleva määruse ja erimääruste alusel* rahastatud toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või muid ebaseaduslikke tegevusi, mis mõjutavad liidu finantshuve.

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).*

² *Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).*

9. Ilma et see piiraks *lõigete 1, 7 ja 8* kohaldamist, *sisaldavad* käesoleva määruse ja erimääruste rakendamisest tulenevad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepingud ning *lepingud*, toetuslepingud ja toetuse andmise otsused *sätteid, mis annavad* komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile selgesõnaliselt õiguse selliste auditite *ja uurimiste tegemiseks kooskõlas oma vastavate pädevustega*.

III PEATÜKK

LIIDU MEETMETE NING ERAKORRALISE JA TEHNILISE ABI FINANTSRAAMISTIK

Artikkel 6

Rakendamise raamistik

1. Komisjon kehtestab üldsumma, mis tehakse komisjoni algatusel liidu eelarve igaaastaste assigneeringute alusel kättesaadavaks liidu meetmete, erakorralise abi ja tehnilise abi tarbeks.
2. Komisjon võtab rakendusaktiga vastu liidu meetmete ja erakorralise abi tööprogrammi. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 59 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusele.
3. Komisjon võib eraldi vastu võtta erakorralise abi tööprogrammi, et tagada vahendite õigeaegne kättesaadavus.

4. Komisjoni algatusel võetavaid liidu meetmeid ning erakorralist ja tehnilist abi võivad rakendada kas: komisjon otse või rakendusametite kaudu; või üksused ja isikud, kes ei ole liikmesriigid, kaudselt kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikliga **60**.

Artikkel 7

Erakorraline abi

1. Erimäärustes määratletud hädaolukordadele reageerimiseks võib komisjon otsustada anda erakorralist abi. ***Sellisel juhul teavitab ta sellest õigeaegselt Euroopa Parlamenti ja nõukogu.***

2. Olemasolevate vahendite piires võib erakorraline abi ulatuda kuni 100 %-ni rahastamiskõlblikest kuludest.
3. Erakorraline abi võib tähendada abi osutamist liikmesriikides ja kolmandates riikides kooskõlas erimäärustes kindlaks määratud eesmärkide ja meetmetega.
4. Erakorralise abiga võib katta enne toetusavalduse või abipalve esitamise kuupäeva, **kuid mitte enne 1. jaanuari 2014** tekkinud kulusid, kui see on meetme rakendamiseks vajalik.
5. ***Erakorraline abi võib olla otse liidu ametitele antavate toetuste vormis.***

Artikkel 8

Liidu meetmed ja erakorraline abi kolmandates riikides või seoses nendega

1. Komisjon võib otsustada rahastada liidu meetmeid ja erakorralist abi kolmandates riikides või seoses nendega kooskõlas erimäärustes sätestatud eesmärkide ja meetmetega.
2. Kui selliseid meetmeid rakendatakse otse, peab järgmistel üksustel olema võimalus esitada *toetustaotlusi*:
 - a) liikmesriigid;
 - b) kolmandad riigid *nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui toetus on vajalik käesolevas määruses või erimäärustes sätestatud eesmärkide täitmiseks;*
 - c) kolmandate riikide ning liidu või liikmesriikide asutatud ühisorganid;
 - d) rahvusvahelised organisatsioonid, sealhulgas piirkondlikud organisatsioonid, ÜRO asutused, osakonnad ja missioonid, rahvusvahelised finantseerimisasutused ja arengupangad ja rahvusvahelise kohtualluvusega institutsioonid, niivõrd kui need aitavad kaasa asjaomas(t)e erimäärus(t)e eesmärkide saavutamisele;

- e) RPRK ja Punase Risti ja Punase Poolkuu Ühingute Rahvusvaheline Föderatsioon;
- f) Euroopa Liidus ja Schengeni *acquis* ' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega seotud riikides loodud ja registreeritud valitsusvälised organisatsioonid;
- g) *liidu ametid erakorralise abi osutamiseks.***

Artikkel 9

Komisjoni algatusel antav tehniline abi

1. Komisjoni algatusel või tema nimel võib erimäärustega toetada käesoleva määruse või erimääruste rakendamiseks vajalikku ettevalmistustööd, järelevalvet, haldus- ja tehnilist abi, hindamist, auditeerimist ning kontrollimeetmeid ***ja -tegevusi.***

2. Lõikes 1 osutatud meetmed ***ja tegevused*** võivad hõlmata järgmist:
- a) abi projekti ettevalmistamisel ja hindamisel;
 - b) institutsioonide tugevdamise ja haldusvõimekuse suurendamise toetamine käesoleva määruse ja erimääruste tõhusaks haldamiseks;
 - c) käesoleva määruse ja erimääruste analüüsi, halduse, järelevalve, teabevahetuse ja rakendamisega seotud meetmed ning kontrollisüsteemide ning tehnilise ja haldusabi rakendamisega seotud meetmed;
 - d) hindamine, ekspertide aruanded, statistika ja uuringud, sealhulgas erimääruste toimimist käsitlevad üldist laadi uuringud;

- e) meetmed, mis hõlmavad teabe levitamist, võrgustike tegevuse toetamist, teavitamistoiminguid, teadlikkuse suurendamist ja koostöö edendamist ning kogemuste vahetamist, sealhulgas kolmandate riikidega. Et tagada laiemat üldsuse tõhusam teavitamine ja tugevam koostoime komisjoni algatusel toimuvate teavitustegevuste vahel, tuleb käesoleva määruse alusel teavitusmeetmetele eraldatud vahenditest rahastada ka liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist, tingimusel et see on seotud käesoleva määruse ja erimääruste üldeesmärkidega;
- f) juhtimiseks, järelevalveks, auditeerimiseks, kontrollimiseks ja hindamiseks kasutatavate arvutisüsteemide paigaldamine, *ajakohastamine*, kasutamine ning omavahel ühendamine;
- g) ühise hindamis- ja järelevalveraamistiku ning näitajate süsteemi kavandamine, võttes vajaduse korral arvesse liikmesriikide näitajaid;
- h) meetmed hindamismeetodite ja hindamistavadealase teabevahetuse tõhustamiseks;
- i) pädevatele asutustele ja toetusesaajatele mõeldud konverentsid, seminarid, õpikojad ja muud käesoleva määruse ja erimääruste rakendamisega seotud ühised teavitamis- ja koolitusmeetmed;

- j) meetmed, mis on seotud pettuse avastamise ja ennetamisega;*
 - k) auditeerimisega seotud meetmed.
3. Lõikes 1 osutatud meetmed ja tegevused võivad **samuti** puudutada eelnevaid ja järgnevaid finantsraamistikke.

IV PEATÜKK

RIIKLIKUD PROGRAMMID

1. JAGU

PROGRAMMITÖÖ JA RAKENDAMISE RAAMISTIK

Artikkel 10

Programmitöö

Erimääruste eesmärkide saavutamiseks tegutsetakse mitmeaastase programmitööperioodi aastateks 2014–2020 raames, mille kohta tehakse vahekokkuvõte vastavalt artiklile 15.

Artikkel 11

Subsidiaarsus ja proportsionaalne sekkumine

1. Liikmesriigid ja artiklis 25 määratletud liikmesriikide pädevad asutused vastutavad programmide rakendamise ning käesoleva määruse ja erimääruste kohaste ülesannete täitmise eest asjakohasel tasandil kooskõlas asjaomase liikmesriigi institutsioonilise, õigus- ja finantsraamistikuga ning vastavalt käesolevale määrusele ja erimäärustele.
2. Erimääruste alusel toetuse andmise ja kasutamise kord, eelkõige vajalikud finants- ja haldusressursid, mis on seotud aruandluse, hindamise, juhtimise ja kontrolliga, peavad olema proportsionaalsed eraldatud toetusega, ***vähendades nii halduskoormust ja soodustades tõhusat rakendamist.***

Artikkel 12

Partnerlus

1. Iga liikmesriik loob vastavalt siseriiklikele eeskirjadele ja tavadele ***ning kohaldatavaid turvanõudeid järgides*** partnerluse ***asjaomaste*** asutuste ja organitega ***lõikes 3 sätestatud ülesannete täitmiseks. Asjaomaste*** avaliku sektori asutustega luuakse ***riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil partnerlus, kui nii on ette nähtud. Kui see on asjakohane, hõlmab partnerlus ka asjaomaseid*** rahvusvahelisi organisatsioone, valitsusväliseid organisatsioone ***ja*** sotsiaalpartnereid.

2. Partnerluse puhul järgitakse täielikult iga partneri institutsioonilisi, õiguslikke ja finantsalaseid volitusi.
3. ***Liikmesriik kaasab partnerluse*** riiklike programmide ettevalmistamisse, rakendamisse ning järelevalve- ja hindamistegevusse. ***Partnerluse koosseis võib programmitöö eri etappides olla erinev.***
4. Kõik liikmesriigid loovad riiklike programmide rakendamise toetamiseks järelevalvekomitee.
5. Komisjon võib ***anda suuniseid riiklike programmide järelevalve kohta ning võib vajaduse korral ja kokkuleppel asjaomase liikmesriigiga*** osaleda järelevalvekomitee töös nõuandva pädevusega.

Artikkel 13
Poliitikadialoog

1. *Selleks et hõlbustada riiklike programmide ettevalmistamist, peab iga liikmesriik ja komisjon dialoogi kõrgemate ametnike tasandil, võttes arvesse artiklis 14 sätestatud asjakohast soovituslikku ajakava. Dialoog peab keskenduma riiklike programmide abil saavutatavatele üldistele tulemustele, et tegeleda liikmesriikide vajaduste ja prioriteetidega erimäärustega hõlmatud sekkumisvaldkondades, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi lähteolukorda ja erimääruste eesmäärke. Samuti vahetatakse dialoogi raames arvamusi liidu meetmete kohta. Dialoogi tulemustest lähtutakse riiklike programmide ettevalmistamisel ja heakskiitmisel ning nendes esitatakse eeldatav tähtaeg, millal liikmesriik peaks riiklikud programmid komisjonile esitama, et võimaldada programmi õigeaegset vastuvõtmist. Need tulemused kantakse kooskõlastatud protokoll.*
2. Juhul kui meetmeid rakendatakse kolmandates riikides või seoses nendega, ei tohi sellised meetmed olla otseselt arengule suunatud ning poliitikadialoogi käigus tuleb püüda saavutada täielik kooskõla liidu välistegevuse põhimõtete ja üldeesmärkide ning asjaomase riigi või piirkonnaga seotud välispoliitikaga.

3. *Pärast poliitikadialoogide lõpuleviimist teavitab komisjon Euroopa Parlamenti üldistest tulemustest.*
4. *Kui liikmesriik ja komisjon peavad seda asjakohaseks, võib poliitikadialoogi korrata pärast artiklis 15 osutatud vahekokkuvõtet, et hinnata uuesti selle liikmesriigi vajadusi ja liidu prioriteete.*

Artikkel 14

Riiklike programmide ettevalmistamine ja heakskiitmine

1. Artikli 13 lõikes 1 osutatud poliitikadialoogi tulemuste põhjal esitab iga liikmesriik kooskõlas erimäärustega *mitmeaastase* riikliku programmi.

2. Iga esitatud riikliku programmi kavand hõlmab eelarveaastaid ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 ning koosneb järgmisest osadest:
- a) liikmesriigi lähteolukorra kirjeldus, ***millele on lisatud ka vajaduste õigeks hindamiseks vajalik faktiline teave***;
 - b) analüüs, milles käsitletakse liikmesriigi vajadusi ja programmiga hõlmatud ajavahemiku jooksul nende rahuldamiseks kavandatud riiklike eesmärgid;
 - c) nõuetekohane strateegia, milles määratakse kindlaks liidu eelarve toel taotletavad eesmärgid, nende saavutamiseks võetavad meetmed, soovituslik ajakava ning nende eesmärkide saavutamiseks kavandatud meetmete näited;
 - d) ***kirjeldus, kuidas erimääruste eesmärgid on hõlmatud***;
 - e) kord, millega tagatakse kooskõlastamine erimäärustega kehtestatud vahendite ning teiste liidu ja riiklike vahendite vahel;
 - f) teave kehtestatava järelevalve- ja hindamisraamistiku kohta ning näitajad, mida kasutatakse eesmärkide rakendamisel saavutatud edu mõõtmiseks võrreldes liikmesriigi lähteolukorraga;

- g) *riikliku programmi rakendussätted, mis sisaldavad pädevate asutuste andmeid ning kavandatud juhtimis- ja kontrollisüsteemi kokkuvõtlikku kirjeldust;*
 - h) artiklis 12 sätestatud partnerluspõhimõtte rakendamiseks valitud lähenemisviisi *kokkuvõtlik kirjeldus;*
 - i) rahastamiskava projekt, mis on *soovituslikult* jaotatud perioodi iga eelarveaasta kaupa, *sealhulgas on märgitud ära tehnilise abiga seotud kulud;*
 - j) riikliku programmi avalikustamise kord ja viisid.
3. Liikmesriigid esitavad riiklike programmide kavandid komisjonile hiljemalt kolm kuud pärast artiklis 13 osutatud poliitikadialoogi lõpuleviimist.

4. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu mudeli, mille alusel riiklikud programmid koostatakse. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 59 lõikes 3 osutatud *kontrollimenetlusega*.
5. Enne esitatud riikliku programmi heakskiitmist analüüsib komisjon:
- a) selle vastavust erimääruste eesmärkidele ja artikli 13 lõikes 1 osutatud poliitikadialoogi *tulemustele*;
 - b) *liidu rahastamise jaotust eesmärkide vahel, lähtudes erimääruse nõuetest, ning vajaduse korral erimäärustes sätestatud miinimummääradest kõrvalekaldumise põhjendatust*;
 - c) esitatud riikliku programmi kavandis ette nähtud eesmärkide, näitajate, ajakava ja näidismeetmete asjakohasust, pidades silmas *liikmesriikide* esitatud strateegiat
- ;

- d) lõike 2 punktis *f* osutatud rakendussätete asjakohasust, arvestades kavandatavaid meetmeid;
 - e) esitatud programmi kavandi vastavust liidu õigusaktidele;
 - f) vastastikust täiendavust teistest liidu fondidest, sealhulgas Euroopa Sotsiaalfondist, saadava toetusega;
 - g) kui see on erimääruse alusel kohaldatav, kolmandates riikides või seoses nendega taotletavate eesmärkide ja võetavate meetmete näidete puhul kooskõla liidu välistegevuse põhimõtete ja üldeesmärkide ning asjaomase riigi või piirkonnaga seotud välispoliitikaga.
6. Komisjon esitab oma märkused kolme kuu jooksul alates riikliku programmi kavandi esitamise kuupäevast. Kui komisjon leiab, et riikliku programmi kavand ei ole riikliku strateegia seisukohast *erimääruse* eesmärkidega kooskõlas ***või et nendele eesmärkidele eraldatavad liidu rahalised vahendid on ebapiisavad või et programm*** ei vasta liidu õiguse sätetele, palub ta asjaomasel liikmesriigil esitada kogu vajaliku lisateabe ning vajaduse korral ***muuta*** riikliku programmi kavandit.

7. Komisjon kiidab iga riikliku programmi heaks hiljemalt kuus kuud pärast seda, kui liikmesriik on selle ametlikult esitanud, tingimusel et komisjoni tehtud märkusi on *nõuetekohaselt* arvesse võetud.
8. *Ilma et see piiraks lõike 7 kohaldamist, teavitab komisjon Euroopa Parlamenti lõigete 5 ja 6 kohaldamise üldistest tulemustest, sealhulgas asjaomastes erimäärustes iga eesmärgi kohta sätestatud miinimummääradest kinnipidamisest või nende eiramisest.*
9. Uute või ettenägematute olukordade esinemisel võib heakskiidetud riikliku programmi komisjoni või asjaomase liikmesriigi algatusel uuesti läbi vaadata ja vajaduse korral muuta järelejäänud programmitöö perioodiks.

Artikkel 15
Vahekokkuvõte

1. Komisjon ja iga liikmesriik vaatavad olukorra uuesti üle **2018.** aastal uuesti ***liikmesriikide poolt artikli 57 lõike 1 punkti a kohaselt esitatud hindamise vahearuanne*** ning liidu poliitikas ja asjaomases liikmeriigis toimunud arengute põhjal.
2. Pärast lõikes 1 osutatud ülevaatamist ja ***selle tulemuse põhjal võidakse*** riiklike programme ***muuta***.
3. Artiklis 14 sätestatud eeskirju riiklike programmide ettevalmistamise ja heakskiitmise kohta kohaldatakse *mutatis mutandis* muudetud riiklike programmide ettevalmistamise ja heakskiitmise suhtes.
4. Pärast vahekokkuvõtet ***ning artikli 57 lõike 2 punktis a osutatud vahehindamise osana esitab*** komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ***aruande vahekokkuvõtte kohta***.

Artikkel 16
Rahastamisstruktuur

1. Riiklike programmide alusel antakse rahalist abi toetuste vormis.
2. Riiklike programmide alusel toetatavaid meetmeid kaasrahastatakse avaliku sektori või eraallikatest, need on mittetulunduslikku laadi ning neid ei rahastata teistest liidu eelarvesse kuuluvatest allikatest.
3. Liidu eelarvest ette nähtud rahaline toetus ei ületa 75 % projekti rahastamiskõlblikest kogukuludest.
4. Liidu eelarvest ette nähtud rahalist toetust võib suurendada 90 %-ni erimeetmete või strateegiliste prioriteetide alusel, nagu on kindlaks määratud erimäärustes.
5. Liidu eelarvest ette nähtud rahalist toetust võib samuti suurendada 90 %-ni nõuetekohaselt põhjendatud *erand*juhtudel, ***näiteks kui riigieelarvele avaldunud majandusliku surve tõttu ei oleks saanud*** projekte muidu rakendada ja riikliku programmi eesmäärke saavutada.
6. ***Liidu eelarvest liikmesriikide algatusel antava tehnilise abi jaoks ette nähtud rahaline toetus võib moodustada kuni 100 % rahastamiskõlblikest kogukuludest.***

Artikkel 17

Rahastamiskõlblikkuse üldpõhimõtted

1. Kulude rahastamiskõlblikkus määratakse riiklike eeskirjadega, välja arvatud juhul, kui käesolevas määrukses või erimäärustes on kehtestatud erieeskirjad.
2. Vastavalt erimäärustele peavad kulud selleks, et olla rahastamiskõlblikud:
 - a) kuuluma erimääruste ja nende eesmärkide reguleerimisalasse;
 - b) olema vajalikud asjaomase projektiga hõlmatud meetmete võtmiseks;
 - c) olema põhjendatud ning vastama usaldusväärse finantsjuhtimise, eelkõige ökonoomsuse ja kulutasuvuse põhimõtetele.
3. Kulud vastavad erimääruste alusel toetuse saamise tingimustele, kui:
 - a) need on tekkinud toetusesaajal ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2022; ning

- b) kulud on katnud **määratud** vastutav asutus ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 30. juunini 2023.

4. ***Erandina lõikest 3 on 2014. aastal kaetud kulud rahastamiskõlblikud ka juhul, kui need on makstud vastutavale asutusele enne selle ametlikku määramist vastavalt artiklile 26, tingimusel et enne ametlikku määramist kohaldatavad juhtimis- ja kontrollisüsteemid on üldjoontes samasugused nagu need, mida kohaldatakse pärast vastutava asutuse ametlikku määramist.***
5. Toetusesaajalt vastutavale asutusele esitatud maksetaotluses sisalduvaid kulusid tõendatakse arvetega või samaväärse tõendusjõuga raamatupidamisdokumentidega, välja arvatud artikli 18 lõike 1 punktide b, c ja d kohaste toetusvormide puhul. Erandina käesoleva artikli lõikest 3 on selliste toetusvormide puhul maksetaotluses sisalduvad summad need, mille vastutav asutus toetusesaajale hüvitab.

6. Otseselt projekti rakendamise jooksul saadud puhastulu, mida ei võetud arvesse projekti heakskiitmise ajal, arvutatakse projekti rahastamiskõlblikest kuludest maha **hiljemalt** toetusesaaja esitatud lõppmaksetaotluses.

Artikkel 18

Rahastamiskõlblikud kulud

1. Rahastamiskõlblikke kulusid võib hüvitada järgmiselt:
- a) tegelikult tehtud ja väljamakstud rahastamiskõlblike kulude hüvitamine, vajaduse korral koos amortisatsioonikuludega;
 - b) ühikukulude standard**astmestik**;
 - c) ühekordsed maksed;
 - d) kindlamääraline rahastamine, mille korral kohaldatakse protsendimäära ühe või **mitme** konkreetse kulukategooria suhtes.

2. Lõikes 1 osutatud võimalusi võib ühendada, **kui** iga **võimalus** hõlmab eri kulukategooriaid või kui neid kasutatakse eri projektide jaoks, mis moodustavad osa meetmest, või meetme järgmiste etappide jaoks.
3. Kui projekti rakendatakse ainuüksi ehitustööde, kaupade või teenuste **avaliku** hanke kaudu, **kohaldatakse** üksnes lõike 1 **punkti a. Kui projekti raames välja kuulutatud avalik hange hõlmab üksnes teatavaid kulukategooriaid, siis võib kohaldada kõiki lõikes 1 osutatud võimalusi.**
4. **Lõike 1 punktides** b, c ja d osutatud summad määratakse kindlaks ühel järgmisel viisil:
 - a) aus, õiglane ja kontrollitav arvutusmeetod, mis põhineb:
 - i) statistilistel andmetel või muul objektiivsel teabel;

- ii) toetusesaajate varasemat tegevust puudutavatel kontrollitud andmetel; või
 - iii) *toetusesaajate* tavapärase kuluarvestustavade rakendamisel;
 - b) *kooskõlas* vastava ühikuhindade astmiku, ühekordsete maksete ja kindlate määrade *kohaldamise eeskirjadega*, mida liidu poliitikavaldkondades kohaldatakse sarnast tüüpi projektide ja toetusesaajate suhtes;
 - c) *kooskõlas* vastava ühikuhindade astmiku, ühekordsete maksete ja kindlate määrade *kohaldamise eeskirjadega*, mida kohaldatakse asjaomase liikmesriigi poolt täielikult rahastatavate toetuseskeemide puhul sarnast tüüpi projektide ja toetusesaajate suhtes.
5. Dokument, mis sätestab tingimused iga projekti toetusele, sätestab meetodi, mida tuleb kasutada *projekti* kulude ja toetuse maksmise tingimuste määramisel.

6. Kui projekti elluviimisel tekib kaudseid kulusid, võib need arvutada kindlamääralise maksena ühel järgmistest viisidest:
- a) kindel määr kuni **25 %** otsestest rahastamiskõlblikest kuludest, *tingimusel et* see määr arvutatakse ausa, õiglase ja kontrollitava arvutusmeetodi alusel või meetodi alusel, mida kasutatakse asjaomase liikmesriigi poolt täielikult rahastatavate toetuseskeemide puhul sarnast tüüpi projektide **ja** toetusesaajate suhtes;
 - b) kindel määr kuni 15 % otsestest rahastamiskõlblikest personalikuludest, *ilma et asjaomaselt liikmesriigilt nõutaks kohaldatava määra kindlaksmääramise arvutamist*;
 - c) kindel määr otsestest rahastamiskõlblikest kuludest, mis põhineb olemasolevatel meetoditel ja vastavatel määradel, mida kohaldatakse liidu poliitikavaldkondades sarnast tüüpi projektide ja toetusesaajate suhtes.

7. **Projekti elluviimisega seotud personalikulude kindlaksmääramiseks võib kohaldatava tunnimäära arvutada, jagades viimase dokumenteeritud aasta tööjõukulude brutosumma 1720 tunniga.**
8. **Lisaks lõikes 4 sätestatud meetoditele, juhul kui liidu eelarvest ette nähtud toetus ei ületa 100 000 eurot, võib lõike 1 punktides b, c ja d osutatud summad kindlaks määrata iga üksikjuhtumi puhul eraldi, võttes aluseks vastutava asutuse poolt varem kokku lepitud eelarveprojekti.**
9. Amortisatsioonikulusid võib käsitada rahastamiskõlblikena, **kui on täidetud** järgmised tingimused:
- a) riikliku programmi rahastamiskõlblikkuse eeskirjad **lubavad seda**;
 - b) kulude summa on nõuetekohaselt põhjendatud tõendavate dokumentidega, millel on **rahastamiskõlblike kulude** arvetega võrdväärne tõendusjõud, kui hüvitamine toimub lõike 1 punktis a osutatud vormis;

- c) kulud puudutavad ainult projektitoetuse perioodi;
- d) liidu eelarvest antavat rahalist toetust ei ole kasutatud amortiseerunud vara soetamiseks.

10. Ilma et see piiraks artikli 43 kohaldamist, võivad liikmesriigid, mille rahaühik ei ole euro, käesoleva artikli lõike 8 kohaldamisel kasutada euro konverteerimiskurssi, mis määratakse kindlaks projekti heakskiitmise või projektikokkuleppe allakirjutamise päeval ning mis põhineb komisjoni poolt elektrooniliselt avaldatud selle kuu raamatupidamise vahetuskursil. Euro vahetuskurssi projekti kestel ei muudeta.

Artikkel 19

Rahastamiskõlbmatud kulud

Järgmised **kulud** ei ole erimääruste alusel rahastamiskõlblikud liidu eelarvest toetuse saamiseks:

- a) laenuintress;
- b) hoonestamata maa ost;

- c) kui maa on vajalik projekti rakendamiseks, hoonestatud maa ostu summa, mis ületab 10 % asjaomase projekti rahastamiskõlblikest kogukuludest;
- d) käibemaks, *välja arvatud juhul*, kui *see ei ole* riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav.

Artikkel 20

Liikmesriikide algatusel antav tehniline abi

1. Liikmesriigi algatusel võidakse iga riikliku programmi puhul erimääruste alusel rahastada ettevalmistus-, juhtimis-, järelevalve-, hindamis-, teabe- ja teavitamis-, võrgustike loomise, kontrolli- ja auditeerimismeetmeid ning meetmeid käesoleva määruse ja erimääruste rakendamiseks vajaliku haldussuutlikkuse tugevdamiseks.
2. Lõikes 1 osutatud meetmed võivad hõlmata järgmist:
 - a) *programmi*, meetmete või projektide ettevalmistamise, valiku, hindamise, juhtimise ja järelevalvega seotud kulud;
 - b) meetmete või projektide auditeerimiste ja kohapealsete kontrollidega seotud kulud;

- c) *programmi*, meetmete või projektide hindamisega seotud kulud;
- d) *programmi, meetmete või projektidega* seotud teabe, selle levitamise ja läbipaistvusega seotud kulud, *sealhulgas artikli 53 kohaldamisest tulenevad kulud ning muu hulgas kohalikul tasandil korraldatavate programmiteemaliste teavitus- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniate kulud*;
- e) käesoleva määruse ja erimääruste haldamiseks, järelevalveks ja hindamiseks vajalike arvutisüsteemide soetamise, paigaldamise ja hooldusega seotud kulud;
- f) meetmete elluviimisega seotud järelevalvekomiteede ja allkomiteede koosolekute kulud; sealhulgas ekspertide ja teiste komiteedes osalejate ning kolmandatest riikidest pärit osavõtjate kulud, kui nende isikute osavõtt on *programmide*, meetmete või projektide tõhusa elluviimise seisukohalt oluline;
- g) käesoleva määruse ja erimääruste rakendamiseks vajaliku haldussuutlikkuse tugevdamisega seotud kulud.

3. Liikmesriigid võivad assigneeringuid kasutada selleks, et toetada toetusesaajate *ja artiklis 25 osutatud pädevate asutuste* halduskoormuse vähendamise meetmeid, sealhulgas elektroonilised andmevahetussüsteemid ja meetmed liikmesriigi asutuste ja toetusesaajate suutlikkuse parandamiseks erimääruste alusel antava toetuse haldamisel ja kasutamisel.
4. Need meetmed võivad *samuti* puudutada eelnevaid ja järgnevaid finantsraamistikke.
5. *Kui üks või mitu pädevat asutust on rohkem kui ühel riiklikul programmil ühised, võib iga asjaomase programmiga seotud tehnilise abi kulude assigneeringud kas osaliselt või täielikult ühendada.*

2. JAGU

JUHTIMINE JA KONTROLL

Artikkel 21

Juhtimis- ja kontrollisüsteemide üldpõhimõtted

Iga liikmesriik loob riikliku programmi rakendamiseks juhtimis- ja kontrollisüsteemid, millega nähakse ette:

- a) iga juhtimise ja kontrolliga *tegeleva asutuse* ülesannete kirjeldus ning nende ülesannete *asutusesisene* jaotus;

- b) vastavus selliste *asutuste* omavaheliste ja *asutusesiseste* ülesannete lahususe põhimõttele;
- c) deklareeritud kulude õigsuse ja korrapärasuse tagamise kord;
- d) raamatupidamiseks, finantsandmete ja näitajaid käsitlevate andmete salvestamiseks ja edastamiseks ning järelevalveks ja aruandluseks kasutatavad arvutisüsteemid;
- e) aruandlus- ja järelevalvemenetlused, kui vastutav asutus usaldab ülesannete täitmise mõnele teisele organile;
- f) juhtimis- ja kontrollisüsteemide toimimise auditeerimiskord;
- g) piisava kontrolljälje tagamise süsteemid ja menetlused;
- h) rikkumiste, sealhulgas pettuste ärahoidmine, avastamine ja kõrvaldamine ning alusetult väljamakstud summade, sealhulgas *hilinenud maksetelt* kogunenud viivise sissenõudmine.

Artikkel 22

Kohustused, mis tulenevad eelarve täitmisest koostöös liikmesriikidega

Vastavalt koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise põhimõttele vastutavad liikmesriigid ja komisjon riiklike programmide juhtimise ja kontrolli eest vastavalt käesolevas määruses ja erimäärustes kehtestatud kohustustele.

Artikkel 23

Toetusesaajate kohustused

Toetusesaajad teevad täielikku koostööd komisjoni ja pädevate asutustega, kui need täidavad oma funktsioone ja ülesandeid seoses käesoleva määruse ja erimäärustega.

Artikkel 24

Liikmesriikide kohustused

1. Liikmesriigid täidavad juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega seotud kohustusi ning võtavad enda kanda nendest tuleneva vastutusala, ***mis on sätestatud*** määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 ja käesolevas määruses esitatud koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise eeskirjades.
2. Liikmesriigid tagavad oma ***riiklike*** programmide juhtimis- ja kontrollisüsteemide loomise kooskõlas käesoleva määrusega ning ***nende*** süsteemide tõhusa toimimise.
3. Liikmesriigid eraldavad igale ***pädevale asutusele*** piisavalt vahendeid oma ülesannete täitmiseks kogu programmitöö perioodi vältel.
4. Liikmesriigid kehtestavad kooskõlas käesoleva määruse ***ja erimäärustega*** projektide valimise ja rakendamise ***läbipaistvad*** eeskirjad ja menetlused.

5. Kogu liikmesriikide ja komisjoni vaheline ametlik teabevahetus toimub elektroonilise andmevahetussüsteemi kaudu. ***Komisjon määrab rakendusaktidega kindlaks tingimused, millele selline elektrooniline andmevahetussüsteem peab vastama. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 59 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.***

Artikkel 25

Pädevad asutused

1. Käesoleva määruse ja erieeskirjade kohaldamisel on ***pädevad asutused***:

■

- a) vastutav asutus: liikmesriigi avaliku sektori asutus, kes on ***määruse*** (EL, Euratom) nr 966/2012 ***artikli 59 lõike 3 tähenduses määratud asutus ja*** kes kannab ainuvastutust riikliku programmi nõuetekohase juhtimise ja kontrollimise eest ning hoolitseb komisjoniga toimuva suhtlemise eest;
- b) auditeerimisasutus: siseriiklik avaliku sektori asutus või organ, kes on oma ülesannetes vastutavast asutusest sõltumatu ja vastutab ***määruse*** (EL, Euratom) nr 966/2012 ***artikli 59 lõike 5 teises lõigus osutatud iga-aastase arvamuse esitamise eest***;

- c) vajaduse korral **üks või mitu** volitatud asutust: mis tahes avalik-õiguslik või eraõiguslik asutus, kes täidab vastutava asutuse teatavaid ülesandeid vastutava asutuse vastutusel.
- 2. Iga liikmesriik kehtestab eeskirjad, mis reguleerivad lõikes 1 osutatud asutuste **vahelisi** suhteid ning nende suhteid komisjoniga.

Artikkel 26

Vastutavate asutuste **määramine**

- 1. **Liikmesriigid teavitavad komisjoni** kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 59 lõikega 3 **niipea kui võimalik pärast riikliku programmi vastuvõtmise heakskiitmist** käesoleva määruse alusel **liikmesriikides** kulude juhtimise ja kontrollimise eest **vastutatavate asutuste ametlikust määramisest ministrite tasandil**.
- 2. **Lõikes 1 osutatud määramine** sõltub sellest, kas asutus vastab käesolevas määruses või käesoleva määruse alusel sätestatud **määramiskriteeriumidele**, mis käsitlevad sisekliimat, kontrollitegevust, teavet ja teavitamist ning järelevalvet.

3. *Vastutava asutuse määramine* põhineb auditeerimisorgani arvamusel, *kelleks võib olla auditeerimisasutus* ja kes hindab vastutava asutuse vastavust *määramiskriteeriumidele. Nimetatud organ võib olla sõltumatu avalik-õiguslik asutus, kes vastutab haldamise järelevalve, hindamise ja auditeerimise eest.*
- Auditeerimisorgan *on sõltumatu vastutavast asutusest ning* teeb oma tööd kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandarditega. *Kooskõlas* määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 *artikli 59 lõikega 3* *võivad liikmesriigid asutuste määramise kohta otsuse tegemisel lähtuda sellest, kas juhtimis- ja kontrollisüsteemid on üldjoontes samasugused nagu eelnenud perioodi jooksul kasutatud ja kas need on toiminud tõhusalt. Kui auditi- ja kontrollitulemustest selgub, et määratud asutused ei täida enam määramiskriteeriume, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmeid nende asutuste ülesannete täitmisel esinevate puuduste kõrvaldamise tagamiseks, sealhulgas nende määramise lõpetamise abil.*

I

4. Süsteemi tõhusa toimimise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 58 vastu delegeeritud õigusakte järgmise kohta:
- a) vastutavate asutuste *määramise* miinimumtingimused, mis hõlmavad sisekeskkonda, kontrollitegevust, teavet ja teavitamist ning järelevalvet, samuti asutuste *määramise ja määramise lõpetamise* korra eeskirjad;

- b) vastutavate asutuste **määramise** järelevalve ja läbivaatamise korra eeskirjad;
- c) vastutavate asutuste kohustused seoses riikliku sekkumisega, samuti nende juhtimis- ja kontrollialase vastutuse sisu.

Artikkel 27

Vastutavate asutuste teostatava kontrolli üldpõhimõtted

1. Vastutavad asutused teevad korrapäraselt halduskontrolle ning lisaks sellistele kontrollidele veel **kohapealseid kontrolle, sealhulgas vajaduse korral etteteatamata kohapealseid kontrolle**, mis on seotud toetusesaajate edastatud lõppmaksetaotlustega, mis on raamatupidamise aastaaruannetes deklareeritud eesmärgiga saavutada piisav kindlustase.

2. Kohapealsete kontrollidega seoses koostab vastutav asutus kõigi toetusesaajate hulgast kontrollvalimi, mis vajaduse korral koosneb juhuslikust ja riskipõhisest osast, et saada representatiivne veamäär ja minimaalne usaldustase ning hõlmata samas ka kõige suuremad vead.
3. Vastutav asutus koostab kontrolliaruande iga kohapealse kontrolli kohta.
4. Kui avastatud probleemid tunduvad olevat korduvat laadi ja võivad seetõttu ohustada teisi projekte, peab vastutav asutus tagama lisauurimise ja vajaduse korral ka lisakontrollide korraldamise, et teha kindlaks selliste probleemide ulatus ja saada teada, kas veamäär on kõrgem *vastuvõetavast* tasemest. Vastutav asutus võtab vajalikud ennetus- ja parandusmeetmed ning teavitab nendest komisjoni määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 *artikli 59 lõike 5 esimese lõigu punktis b* osutatud kokkuvõttes.

5. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu eeskirjad, mis on vajalikud käesoleva artikli ühetaoliseks kohaldamiseks. Kõnealused eeskirjad võivad eelkõige olla seotud järgmisega:

- a) ***vastutava asutuse*** poolt läbiviidavate haldus- ja kohapealsete kontrollide, ***sealhulgas etteteatamata kohapealsete kontrollide*** eeskirjad seoses käesoleva määruse ja erimääruste kohaldamisest tulenevate kohustuste ja rahastamiskõlblikkuse eeskirjade täitmisega, ***sealhulgas ajavahemik, mille vältel tõendavaid dokumente tuleks hoida***;
- b) eeskirjad seoses kohapealsete kontrollide miinimumtasemega, mis on vajalik tõhusaks riskijuhtimiseks, sealhulgas tingimused, mille kohaselt peavad liikmesriigid asjaomaseid kontrolle suurendama või võivad neid vähendada, kui juhtimis- ja kontrollisüsteemid toimivad nõuetekohaselt ning veamäärad on vastuvõetaval tasemel;
- c) tehtud kontrollide ja nende tulemuste aruandluse eeskirjad ja meetodid.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 59 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 28

Toetusesaajatele tehtavad maksed

Vastutavad asutused tagavad, et toetusesaajad saavad avaliku sektori vahenditest antava toetuse kogusumma kätte võimalikult kiiresti ja kogu ulatuses. Sellest summast ei arvata midagi maha ega peeta kinni täiendavaid erimakse ega muid samaväärse toimega makse, mis võiksid neid summasid toetusesaajate jaoks vähendada.

Artikkel 29

Auditeerimisasutuse ülesanded

1. Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 **artikli 59 kohaselt esitatud arvamuse põhjendamiseks** tagab auditeerimisasutus, et auditeeritakse juhtimis- ja kontrollisüsteeme **ning** raamatupidamise aastaaruannetes kajastuvate kulude asjakohast valimit. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 58 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse auditeerimisasutuste seisundit ja tingimusi, millele nende tehtavad auditid peavad vastama.

2. Kui auditeid teeb asutus, mis ei ole auditeerimisasutus, tagab auditeerimisasutus, et sellisel asutusel oleksid vajalikud *erialased teadmised ja* vajalik sõltumatus oma tegevuses.
3. Auditeerimisasutus tagab, et auditeerimine vastab *rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimis*standarditele.

Artikkel 30

Koostöö auditeerimisasutustega

1. Komisjon teeb auditeerimisasutustega koostööd nende vastavate auditeerimiskavade ja -meetodite koordineerimiseks ning annab neile *esimesel võimalusel* teada juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditite tulemustest, *et kasutada kontrollivahendeid parimal võimalikul viisil ja proportsionaalselt ning vältida tarbetut topelttööd.*
2. Komisjon ja auditeerimisasutused kohtuvad korrapäraselt, et vahetada arvamusi juhtimis- ja kontrollisüsteemide parandamisega seotud küsimustes.

Artikkel 31

Komisjoni teostatavad kontrollid ja auditid

1. Komisjon tugineb kättesaadavale teabele, sealhulgas **määramismenetlusele, artiklis 44 osutatud aastabilansimakse maksetaotlusele**, rakendamise aastaaruannetele ning riiklike ja liidu asutuste läbiviidud audititele, et hinnata, kas liikmesriigid on loonud käesolevale määrusele vastavad juhtimis- ja kontrollisüsteemid ning kas need süsteemid toimivad riiklike programmide rakendamise ajal tõhusalt.
2. Ilma et see piiraks liikmesriikide tehtavate auditite läbiviimist, võivad komisjoni ametnikud või komisjoni volitatud esindajad teha kohapealseid auditeid või kontrole, **teatades sellest pädevale riiklikule asutusele vähemalt 12 tööpäeva ette, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel. Komisjon järgib proportsionaalsuse põhimõtet, võttes arvesse vajadust vältida liikmesriikide tehtavate auditite või kontrollide põhjendamatut dubleerimist, liidu eelarvele avalduva riski taset ning vajadust minimeerida toetusesaajatele tekkivat halduskoormust.** Auditites ja kontrollides võivad osaleda liikmesriigi ametnikud või volitatud esindajad.

3. Auditid ja kontrollid võivad hõlmata eelkõige:
- a) riikliku programmi või selle osa juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusa toimimise kontrolli;
 - b) haldustavade vastavust liidu eeskirjadele;
 - c) nõutavate tõendavate dokumentide olemasolu ja nende vastavust riiklike programmide alusel toetavatele meetmetele;
 - d) meetmete rakendamise ja kontrolli tingimusi;
 - e) meetmete ja/või riiklike programmide usaldusväärse finantsjuhtimise hindamist.

4. Komisjoni ametnikud või komisjoni volitatud esindajad, kes on nõuetekohaselt volitatud kohapealseid auditeid ***või kontrolle*** tegema, peavad pääsena ligi ***projektide ja tehnilise abiga*** või juhtimis- ja kontrollisüsteemidega seotud ***vajalikele*** andmetele, dokumentidele ja metaandmetele, olenemata kandjast, millele need on salvestatud. Liikmesriigid esitavad komisjonile taotluse alusel selliste andmete, dokumentide ja metaandmete koopiaid. Käesolevas lõikes kirjeldatud õigused ei mõjuta siseriiklike õigusnormide kohaldamist, milles teatavate toimingute tegemise õigus on siseriiklike õigusaktidega selleks määratud ametnikel. Komisjoni ametnikud ja volitatud esindajad ei osale muu hulgas liikmesriigi õigussätete raames koduvisiitidel ega isikute ametlikul käsitlemisel. Neil on siiski juurdepääs sel teel saadud teabele, ***ilma et see piiraks liikmesriikide kohtute pädevust ja austades täielikult asjaomaste õigussubjektide põhiõigusi.***
5. Komisjoni taotlusel ja asjaomase liikmesriigi nõusolekul teostavad kõnealuse liikmesriigi pädevad asutused täiendavaid kontrolle või uuringuid seoses käesoleva määrusega hõlmatud meetmetega. Komisjoni ametnikud või tema volitatud esindajad võivad neis osaleda. Kontrolli parandamiseks võib komisjon asjaomaste liikmesriikide nõusolekul teatavate kontrollide või uuringute puhul paluda abi nimetatud liikmesriikide asutustelt.
6. Komisjon võib liikmesriigilt nõuda meetmete võtmist, mis on vajalikud juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusa toimimise või kulude nõuetekohasuse tagamiseks kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega.

3. JAGU

FINANTSJUHTIMINE

Artikkel 32

Eelarvelised kulukohustused

1. Liidu eelarvelised kulukohustused iga riikliku programmi suhtes määratakse iga-aastaste osamaksetega 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.
2. Komisjoni *otsus* kiita heaks riiklik programm on rahastamisotsus määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli **84** tähenduses ja pärast asjaomasele liikmesriigile teatamist juriidiline kohustus finantsmääruse tähenduses.
3. Iga riikliku programmi puhul täidetakse esimest osamakset käsitlev eelarveline kulukohustus pärast seda, kui komisjon on riikliku programmi heaks kiitnud.
4. Järgnevate osamaksete eelarvelised kulukohustused võtab komisjon igal aastal enne 1. maid, lähtuvalt käesoleva artikli lõikes **2** osutatud otsusest, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklit **16**.

Artikkel 33

Ühised makse-eeskirjad

1. Komisjon teeb liidu eelarvest rahalise toetuse makseid igale riiklikule programmile kooskõlas eelarveassigneeringutega ja vabade vahendite olemasolul. Iga makse kirjendatakse varaseimale avatud eelarvelisele kulukohustusele.
2. Maksed tehakse esialgsete eelmaksetena, *iga-aastaste eelmaksetena*, aastabilansimaksetena ning lõppmaksetena.
3. Kohaldatakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklit **90**.

Artikkel 34

Esialgsete eelmaksete ja aastabilansimaksete akumulatsioon

1. Esialgsete eelmaksete ja aastabilansimaksete kogusumma ei ületa 95 % liidu eelarvest riiklike programmide jaoks ette nähtud rahalisest toetusest.
2. Kui saavutatakse ülempiir 95 %, **võivad** liikmesriigid jätkata maksetaotluste edastamist komisjonile.

Artikkel 35

Eelmaksete rahastamise kord

1. Pärast komisjoni otsust kiita riiklik programm heaks maksab komisjon **määratud vastutavale asutusele** nelja kuu jooksul terve programmitöö perioodi esialgse eelmaksete summa. Esialgne eelmaksete summa moodustab 4 % liidu eelarvest asjaomase riikliku programmi jaoks ette nähtud **kogu** rahalisest toetusest. Eelmakse võib jaotada kaheks osaks sõltuvalt eelarvevahendite olemasolust.

2. *Eelmakse iga-aastane summa 3 % liidu eelarvest asjaomastele riiklikele programmidele tehtavast kogutoetusest tasutakse enne 2015. aasta 1. veebruari. Ajavahemikul 2016–2022 moodustab see summa 5 % liidu eelarvest asjaomase riikliku programmi jaoks ette nähtud kogu rahalisest toetusest.*
3. Kui riiklik programm kiidetakse heaks 2015. aastal või hiljem, makstakse *esialgsed eelmaksed ja iga-aastased eelmaksed hiljemalt 60 päeva pärast riikliku programmi heakskiitmist, sõltuvalt eelarvevahendite olemasolust.*
4. *Kui liidu eelarvest asjaomase riikliku programmi jaoks ette nähtud rahaliste vahendite kogusummat muudetakse, vaadatakse esialgsete eelmaksete ja iga-aastaste eelmaksete summad vastavalt läbi ning seda kajastatakse rahastamisotsuses.*
5. Eelmakseid kasutatakse maksete tegemiseks toetusesaajatele, kes rakendavad riiklikku programmi, *ning pädevatele asutustele tehnilise abi andmisega seotud kulude katmiseks.* Need tehakse vastutavale asutusele *nendel eesmärkidel* viivitamatult kättesaadavaks.

Artikkel 36

Eelmaksete tasaarvestamine

1. *Kooskõlas artikliga 40 tasaarvestatakse esialgse eelmaksena makstud summad täies ulatuses komisjoni raamatupidamisarvestuses hiljemalt pärast programmi lõpetamist.*
2. *Iga-aastase eelmaksena makstud summad tasaarvestatakse komisjoni raamatupidamisarvestuses vastavalt artiklile 39.*
3. *Eelmakse kogusumma makstakse komisjonile tagasi, kui artikli 44 kohast maksetaotlust ei esitata 36 kuu jooksul alates komisjonipoolse esialgse eelmakse esimese osa väljamaksmise kuupäevast.*
4. *Esialgse eelmakse intressid kuuluvad vastava riikliku programmi juurde ja arvestatakse maha kulude lõppmaksetaotluses esitatud avaliku sektori kulude summast.*

Artikkel 37

Sihtotstarbeline sisetulu

1. *Sihtotstarbelise sisetuluna määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 21 tähenduses käsitletakse järgmisi tulusid:*
 - i) *summad, mis makstakse liidu eelarvesse käesoleva määruse artiklite 45 ja 47 alusel, sealhulgas intressid,*
 - ii) *summad, mis makstakse pärast programmide lõpetamist eelmise mitmeaastase finantsraamistiku alusel liidu eelarvesse, sealhulgas intressid.*
2. *Lõikes 1 osutatud summad makstakse liidu eelarvesse ja taaskasutamise korral võib neid kasutada esmajoones kulude rahastamiseks erimääruste alusel.*

Artikkel 38

Eelarveaasta määratlus

Käesolevas määruses hõlmab eelarveaasta, nagu on osutatud määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklis 59, kantud kulusid ja saadud tulusid, mis kantakse vastutava asutuse raamatupidamisarvestusse ajavahemikul, mis algab N–1 aasta 16. oktoobril ja lõpeb N aasta 15. oktoobril.

Artikkel 39

Aastabilansimakse tegemine

1. Komisjon teeb aastabilansimakse kehtiva rahastamiskava, riikliku programmi vastava eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande ja selle kontrollimise ja heakskiitmise otsuse alusel.
2. Raamatupidamise aastaaruanne sisaldab makseid, *sealhulgas tehnilise abiga seotud makseid*, mis vastutav asutus on teinud sel eelarveaastal, mille puhul on artiklis 27 osutatud kontrollinõuded täidetud.
3. *Olenevalt eelarvevahendite olemasolust* tehakse aastabilansimakse hiljemalt kuus kuud pärast seda, kui komisjon peab artikli 44 lõikes 1 ja artiklis 54 osutatud teavet ja dokumente vastuvõetavateks ning raamatupidamise viimane aastaaruanne on kontrollitud ja heaks kiidetud.

Artikkel 40
Programmi lõpetamine

1. Liikmesriigid esitavad 31. detsembriks 2023 järgmised dokumendid:
 - a) raamatupidamise viimase aastaaruande jaoks nõutud teave kooskõlas artikli 44 lõikega 1;
 - b) lõppmaksetaotlus; ja
 - c) artikli 54 lõikes 1 osutatud riikliku programmi rakendamise lõpparuanne.
2. Maksed, mida vastutav asutus teeb ajavahemikul 16. oktoobrist 2022 kuni 30. juunini 2023 lisatakse raamatupidamise viimasele aastaaruandele.
3. Pärast lõikes 1 loetletud dokumentide kättesaamist teeb komisjon lõppmakse kehtiva rahastamiskava, raamatupidamise viimase aastaaruande ning asjaomase kontrolli ja heakskiitmise otsuse alusel.
4. ***Sõltuvalt eelarvevahendite olemasolust*** tasutakse lõppmakse hiljemalt kolme kuu jooksul alates viimase eelarveaasta raamatupidamisarvestuse kontrolli ja heakskiitmise kuupäevast või ühe kuu jooksul alates rakendamise lõpparuande vastuvõtmise kuupäevast, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem. Pärast lõppmakse teostamist allesjäänud kohustused vabastab komisjon kuue kuu jooksul, ilma et see piiraks artikli 52 kohaldamist.

Artikkel 41

Maksetähtaja arvestamise katkestamine

1. Pärast maksetaotlust võib määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 osutatud volitatud eelarvevahendite kasutaja maksetähtaja arvestamise katkestada kuni **kuueks** kuuks, kui vähemalt üks järgnevatest tingimustest on täidetud:
 - a) pärast seda, kui liikmesriigi või liidu auditeerimisasutus on andmed esitanud, on **kindlaid** tõendeid võimalike märkimisväärsede puuduste kohta juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimises;
 - b) volitatud eelarvevahendite kasutaja peab korraldama täiendava kontrollimise pärast talle edastatud teavet, et maksetaotluses sisalduvad kulud on seotud rikkumisega, millel on rasked rahalised tagajärjed;
 - c) artikli 44 lõike 1 alusel nõutud dokument või dokumendid on esitamata.

Liikmesriik võib kokku leppida, et maksetähtaja arvestamise katkestamist pikendatakse veel kolme kuu võrra.

2. Volitatud eelarvevahendite käsutaja piirab katkestamist nii, et see puudutab ainult kulude seda osa, mis on hõlmatud **maksetaotlusega, mida mõjutavad lõike 1 esimese punktis osutatud asjaolud, välja arvatud juhul kui hõlmatud kulude osa ei ole võimalik kindlaks teha.** Volitatud eelarvevahendite käsutaja teavitab liikmesriiki ja vastutavat asutust viivitamata **kirjalikult** katkestamise põhjusest ja palub neil olukorda parandada. Volitatud eelarvevahendite käsutaja lõpetab katkestamise niipea, kui on võetud vajalikud meetmed.

Artikkel 42

Maksete peatamine

1. Komisjon võib aastabilansimakse täielikult või osaliselt peatada järgmistel juhtudel:
 - a) **riikliku** programmi juhtimis- ja kontrollisüsteemi **toimimises** on tõsiseid puudusi, mis **on seadnud ohtu riikliku programmi jaoks ette nähtud liidu toetuse** ja mille suhtes ei ole võetud parandusmeetmeid; või

- b) raamatupidamise aastaaruandes sisalduvad kulud on seotud **rikkumisega, millel on tõsised rahalised tagajärjed** ja mida ei ole kõrvaldatud; või
 - c) **liikmesriik ei ole rakendanud vajalikke meetmeid olukorra parandamiseks, mis on tinginud artikli 41 kohase katkestamise.**
2. Komisjon võib otsustada peatada kõik aastabilansimaksed või osa nendest pärast seda, kui ta on andnud asjaomasele liikmesriigile võimaluse oma märkused esitada.
 3. Komisjon lõpetab kõikide või mõnede aastabilansimaksede peatamise, kui asjaomane liikmesriik on rakendanud peatamise lõpetamiseks vajalikud meetmed.

Artikkel 43

Euro kasutamine

1. Liikmesriikide esitatud **riiklikes** programmides, kuluproгноosides, kuluaruannetes, **maksetaotlustes** ja raamatupidamise aastaaruannetes sätestatud summade ning rakendamise aasta- ja lõpparuandes esitatud kulude vääring on euro.

2. Liikmesriigid, mille rahaühik ei ole maksetaotluse esitamise päeval euro, konverteerivad riigi vääringus tehtud kulude summa eurodesse. Summa konverteeritakse eurodesse, kasutades komisjoni selle kuu raamatupidamise vahetuskurssi, kui kulu kanti asjaomase riikliku programmi vastutava asutuse raamatupidamisarvestusse. Komisjon avaldab **konverteerimiskursi** igal kuul elektrooniliselt.
3. Kui liikmesriik võtab kasutusele euro, kohaldatakse lõikes 2 sätestatud konverteerimiskorda jätkuvalt kõikide kulude suhtes, mille vastutav asutus on raamatupidamisarvestusse kandnud enne omavääringu ja euro vahelise kindlaksmääratud konverteerimiskursi jõustumist.

Artikkel 44

Aastabilansimakse maksetaotlus

1. Eelarveaastale järgneva aasta **15.** veebruariks esitab iga liikmesriik *komisjonile* määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli **59 lõike 5 alusel nõutavad** dokumendid ja teabe. *Esitatud dokumente kasutatakse aastabilansimakse maksetaotlusena. Komisjon võib 15. veebruari tähtaega erandkorras asjaomase liikmesriigi teatise alusel pikendada kõige rohkem 1. märtsini. Liikmesriigid võivad teabe nõuetekohasel tasemel avalikustada.*
2. Komisjon *võib paluda* liikmesriigil esitada täiendavat teavet *raamatupidamisarvestuse iga-aastase kontrolli ja heakskiitmise otstarbel.* Kui liikmesriik ei esita soovitud teavet tähtajaks, mille komisjon esitamiseks on määranud, võib komisjon teha oma otsuse raamatupidamisarvestuse kontrolli ja heakskiitmise kohta tema valduses olevate andmete põhjal.

3. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu mudelid, mida järgides lõikes 1 *osutatud* dokumendid koostatakse. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 59 lõikes 2 viidatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 45

Raamatupidamisarvestuse iga-aastane kontroll ja heakskiitmine

1. Eelarveaastale järgneva aasta **31. maiks** teeb komisjon otsuse iga riikliku programmi raamatupidamisarvestuse aastaaruannete kontrolli ja heakskiitmise kohta. Raamatupidamisarvestuse kontrolli ja heakskiitmise otsus hõlmab esitatud raamatupidamise aastaaruannete terviklikkust, täpsust ning õigsust ega piira mis tahes järgnevate finantskorrektsioonide kohaldamist.
2. Komisjon sätestab rakendusaktidega raamatupidamisarvestuse iga-aastase kontrolli ja heakskiitmise korra, milles käsitletakse otsuse vastuvõtmiseks ja rakendamiseks võetavaid meetmeid, sealhulgas komisjoni ja liikmesriikide vahelise teabevahetuse ja järgitavate tähtaegadega seotud meetmeid. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 59 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusele.

Artikkel 46

Liikmesriikide tehtavad finantskorrektsioonid

Liikmesriik teeb finantskorrektsioonid, mis on nõutavad seoses riiklikes programmides avastatud ***üksiku või süstemaatilise rikkumisega***. ***Finantskorrektsioonid*** seisnevad liidu eelarvest eraldatud rahalise toetuse osalises või täielikus tühistamises. Liikmesriik võtab arvesse rikkumise laadi ja raskusastet ning liidu eelarvele tekitatud rahalist kahju ja kohaldab proportsionaalseid korrektsioone. Tühistatud või sissenõutud summad ning nende juurde kuuluvad intressid jaotatakse ümber asjaomasele riiklikule programmile, välja arvatud summad, mis tulenevad kontrollikoja ning komisjoni teenistuste, sealhulgas OLAFi poolt tuvastatud rikkumistest. Pärast riikliku programmi lõpetamist maksab asjaomane liikmesriik kasutamata sissenõutud summad tagasi liidu eelarvesse.

Artikkel 47

Komisjoni teostatav vastavuse kontroll ja finantskorrektsioonid

1. Komisjon teeb finantskorrektsioone, tühistades liidu eelarvest riiklikule programmile eraldatud rahalise toetuse kas osaliselt või täielikult ning nõudes asjaomaselt liikmesriigilt summad tagasi, et välistada liidu vahenditest mis tahes selliste kulude finantseerimine, mis rikuvad kohaldatavat õigust, sealhulgas seoses komisjoni või kontrollikoja tuvastatud vajakajäämistega liikmesriikide juhtimis- ja kontrollisüsteemides.
2. Kohaldatava õiguse rikkumisega kaasneb finantskorrektsioon ainult ***komisjonile deklareeritud kulude osas ning*** juhul, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
 - a) rikkumine on mõjutanud ***projekti*** valimist riikliku programmi raames ***või juhul, kui rikkumise laadist tulenevalt ei ole vastavat mõju võimalik kindlaks määrata, kuid esineb põhjendatud oht, et rikkumisel oli selline mõju;***

- b) rikkumine on mõjutanud kulude summat, mis deklareeriti hüvitamiseks **liidu eelarvest, või juhul, kui rikkumise laadist tulenevalt ei ole võimalik selle finantsmõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et rikkumisel oli selline mõju.**
3. Lõikest 1 tuleneva finantskorrektsiooni üle otsustades **järgib** komisjon **proportsionaalsuse põhimõtet, võttes** arvesse kohaldatava õiguse rikkumise laadi ja raskusastet ning selle rahalisi tagajärgi liidu eelarvele.
4. Enne rahastamisest keeldumist käsitleva mis tahes otsuse vastuvõtmist edastatakse kirjalikult teave komisjoni kontrolli tulemuste kohta ja liikmesriigi vastused, mille järel püüavad pooled jõuda kokkuleppele võetavate meetmete suhtes.

5. Rahastamisest ei saa keelduda, kui tegemist on:
- a) kuludega, mis vastutaval asutusel tekkisid rohkem kui 36 kuud enne, kui komisjon liikmesriigile kirjalikult oma kontrolli tulemustest teatas;
 - b) riiklike programmide alla kuuluvate mitmeaastaste meetmete kuludega, kui toetusesaaja lõplik kohustus tekkis rohkem kui 36 kuud enne, kui komisjon liikmesriigile kirjalikult oma kontrolli tulemustest teatas;
 - c) riiklike programmide alla kuuluvate muude kui punktis b osutatud meetmete kuludega, millega seoses tegi vastutav asutus makse või olenevalt asjaoludest lõppmakse rohkem kui 36 kuud enne, kui komisjon liikmesriigile kirjalikult oma kontrolli tulemustest teatas.

6. Komisjon sätestab rakendusaktidega vastavuse kontrolli korra seoses otsuse vastuvõtmiseks ja rakendamiseks võetavate meetmetega, sealhulgas komisjoni ja liikmesriikide vahelise teabevahetuse ja järgitavate tähtaegadega seotud meetmetega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 59 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusele.

Artikkel 48

Liikmesriikide kohustused

Komisjoni tehtav finantskorrektsioon ei piira liikmesriigi kohustust nõuda tagasimaksed sisse käesoleva määruse artikli 21 punkti h alusel ning nõuda tagasi riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 ja nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 14 tähenduses¹.

¹ Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ELi toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1).

Artikkel 49
Tagasimaksed

1. Tagasimaksed liidu üldeelarvesse tuleb teha enne määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 80 alusel koostatud sissenõudekorralduses osutatud tähtpäeva. See tähtpäev on korralduse väljastamise kuule järgneva teise kuu viimane päev.
2. Iga hilinenud tagasimakse puhul makstakse viivist, mida hakatakse arvestama alates maksetähtpäevast ja mis lõpeb makse tegeliku tegemise päeval. Sellise viivise määr on poolteist protsendipunkti kõrgem kui määr, mida Euroopa Keskpank kohaldab oma põhiliste refinantseerimistehingute puhul selle kuu esimesel tööpäeval, millesse maksetähtpäev langeb.

5. JAGU

KULUKOHUSTUSTEST VABASTAMINE

Artikkel 50

Põhimõtted

1. Riiklike programmide suhtes kohaldatakse kulukohustustest vabastamise menetlust, mille lähtealuseks on see, et vabastatakse kulukohustusega seotud summad, mille eest ei ole eelarvelise kulukohustuste võtmise aastale järgneva teise aasta 31. detsembriks tehtud artiklis 35 osutatud esialgset **ja iga-aastast** eelmakset **ja** esitatud artiklis 44 osutatud maksetaotlust. ***Kulukohustustest vabastamise jaoks arvutab komisjon asjaomase summa, liites kõigile perioodi 2015–2020 eelarvelistele kulukohustustele ühe kuuendiku iga-aastastest eelarvelistest kulukohustustest, mis on seotud 2014. aasta kogutoetusega.***
2. ***Erandina lõikest 1 ei kohaldata kulukohustustest vabastamise tähtaegu iga-aastastele eelarvelistele kulukohustustele, mis on seotud 2014. aasta kogutoetusega.***

3. *Kui esimene iga-aastane eelarveline kulukohustus on seotud 2015. aasta kogutoetusega, siis erandina lõikest 1 ei kohaldata kulukohustustest vabastamise tähtaegu iga-aastaste eelarveliste kulukohustuste suhtes, mis on seotud 2015. aasta kogutoetusega. Sellistel juhtudel arvutab komisjon lõike 1 kohase summa, liites kõigile perioodi 2016–2020 eelarvelistele kulukohustustele ühe viiendiku iga-aastastest eelarvelistest kulukohustustest, mis on seotud 2015. aasta kogutoetusega.*
4. Perioodi viimase aastaga seotud kulukohustus vabastatakse vastavalt programmide lõpetamisel järgitavatele eeskirjadele.
5. Kõik kulukohustused, mis on kulude tegemise viimasel kuupäeval täitmata ja mis on rahastamiskõlblikud vastavalt artikli 17 lõikele 3 ning mille kohta ei ole vastutav asutus teinud maksetaotlust kuus kuud pärast seda kuupäeva, vabastatakse automaatselt.

Artikkel 51

Erandid kulukohustustest vabastamisel

1. Kulukohustustest vabastamisega seotud summat vähendatakse summade võrra, mida vastutaval asutusel ei ole olnud võimalik komisjonile deklareerida järgneva tõttu:
 - a) meetmed, mis on peatatud kohtumenetluse või halduskaebusega, millel on peatav toime, või
 - b) vääramatu jõud, mis mõjutab oluliselt kogu riikliku programmi või selle osa elluviimist. Vastutavad asutused, kes esitavad põhjendusena vääramatu jõu, peavad tõendama selle otsest mõju kogu riikliku programmi või selle osa elluviimisele.

Vähendamist võib taotleda ühe korra, kui peatamine või vääramatu jõud on kestnud kuni ühe aasta. Kui peatamine või vääramatu jõud on kestnud kauem kui üks aasta, võib vähendamist taotleda mitu korda vastavalt vääramatu jõu kestusele või sellele, mitu aastat on möödunud alates sellise kohtu- või haldusotsuse kuupäevast, millega peatati meetme rakendamine, kuni lõpliku kohtu- või haldusotsuse kuupäevani.

2. Liikmesriigid saadavad komisjonile 31. jaanuariks lõikes 1 osutatud erandite kohta teabe seoses summaga, mis tuleb deklareerida eelneva aasta lõpuks.
3. Eelarveliste kulukohustuste osa, mille kohta on esitatud maksetaotlus, kuid mille maksmist on komisjon N + 2 aasta 31. detsembril vähendanud või on selle peatatud, jäetakse automaatselt kulukohustustest vabastatavate summade arvutamisel välja.

Artikkel 52

Menetlus

1. ***Kui*** on tõenäoline, et kohaldatakse artikli **50** kohast kulukohustustest vabastamist, ***teavitab komisjon sellest aegsasti liikmesriike.***
2. Komisjon teavitab 31. jaanuaril tema käsutuses oleva teabe alusel vastutavat asutust tema valduses olevate andmete kohaselt kulukohustustest vabastatavatest summadest.

3. Asjaomasel liikmesriigil on kaks kuud aega kulukohustustest vabastatava summa kokkuleppimiseks või oma märkuste esitamiseks.
4. Komisjon teostab automaatse kulukohustustest vabastamise hiljemalt üheksa kuud pärast lõigete 1–3 kohaldamisest tuleneva viimase tähtaja möödumist.
5. Automaatse kulukohustustest vabastamise korral vähendatakse liidu eelarvest kõnealuse aasta kohta asjaomastele riiklikele programmidele antavat toetust automaatselt vabastatud kulukohustuste summa võrra. Liidu rahalist toetust rahastamiskavas vähendatakse proportsionaalselt, välja arvatud juhul, kui liikmesriik esitab muudetud rahastamiskava.

V PEATÜKK

TEAVE, TEAVITAMINE, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA ARUANDLUS

Artikkel 53

Teave ja avalikustamine

1. Liikmesriigid ja vastutavad asutused vastutavad järgmise eest:
 - a) veebisait või veebiportaal, mis pakub teavet asjaomase liikmesriigi riiklike programmide kohta ja neile juurdepääsu;
 - b) võimalike toetusesaajate teavitamine riiklike programmidega seotud rahastamisvõimalustest;
 - c) liidu kodanike teavitamine erimääruste rollist ja tulemustest riiklike programmide tulemusi ja mõju käsitlevate teabe- ja teavitamismeetmete abil.
2. Liikmesriigid tagavad riiklike programmide rakendamise läbipaistvuse ja koostavad meetmete nimekirja, mida iga riikliku programmi alusel toetatakse, ning teevad selle veebisaidi või veebiportaali kaudu kättesaadavaks. ***Meetmete nimekiri sisaldab ajakohastatud teavet lõplike abisaajate kohta, projektide nimetusi ning nendele projektidele eraldatud liidupoolse rahastamise summat.***

3. *Üldjuhul teave avalikustatakse, välja arvatud juhul, kui teave on piiratud selle konfidentsiaalse iseloomu tõttu, eelkõige seoses julgeoleku, avaliku korra, kriminaaluurimiste ja isikuandmete kaitsega.*
4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 58 vastu delegeeritud õigusakte, et sätestada eeskirjad, mis käsitlevad avalikkusele suunatud teavitamise ja avalikustamise meetmeid ning toetusesaajate teavitamise meetmeid.
5. Komisjon määrab rakendusaktidega kindlaks teavitamise ja avalikustamise meetmete tehnilised omadused. Kõnealused rakendusaktid võtab komisjon vastu kooskõlas artikli 59 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 54

Rakendamise aruanded

1. 31. märtsiks 2016 ja iga järgmise aasta 31. märtsiks kuni 2022. aastani (kaasa arvatud) esitab **vastutav asutus** komisjonile aastaaruande iga riikliku programmi rakendamise kohta eelneval eelarveaastal **ja ta võib selle teabe asjakohasel tasemel avalikustada**. 2016. aastal esitatav aruanne hõlmab 2014. ja 2015. eelarveaastat. Liikmesriik esitab lõpparuande riiklike programmide rakendamise kohta 31. detsembriks 2023.

2. Rakendamise aastaaruannetes esitatakse teave järgmiste elementide kohta:
 - a) riikliku programmi rakendamine, viidates finantsandmetele ja näitajatele;
 - b) mis tahes *olulised* asjaolud, mis mõjutavad riikliku programmi täitmist.
3. Artiklis 15 osutatud vahekokkuvõtet arvesse võttes esitatakse 2017. aasta rakendamise aastaaruandes järgmine teave ja hinnatakse seda:
 - a) lõikes 2 osutatud teave;
 - b) liidu eelarvest eraldatud rahalise toetuse abil *riiklike programmide* eesmärkide saavutamisel tehtud edusammud;
 - c) *artiklis 12 osutatud asjaomaste partnerite* kaasamine.

4. Nii **2020. aastal** esitatavas rakendamise aastaaruandes kui ka lõpparuandes esitatakse lisaks lõikes 2 sätestatud teabele ja hinnangule teave ja hinnang riikliku programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta, ***pidades sealjuures silmas artikli 13 lõikes 1 osutatud poliitikadialoogi tulemusi.***
5. Lõigetes 1–4 osutatud rakendamise aastaaruanded on vastuvõetavad, kui need sisaldavad kogu nendes lõigetes nõutud teavet. Kui rakendamise aastaaruanne ei ole vastuvõetav, teatab komisjon sellest asjaomasele liikmesriigile 15 tööpäeva jooksul alates aruande kättesaamisest; vastasel juhul loetakse aruanne vastuvõetavaks.
6. Komisjon teavitab asjaomast liikmesriiki rakendamise aastaaruande kohta tehtud märkustest kahe kuu jooksul pärast selle kättesaamise kuupäeva. Kui komisjon ei esita oma märkusi nimetatud tähtaja jooksul, loetakse aruanded vastuvõetuks.

7. Komisjon võib **teha märkusi vastutava asutuse rakendamise aastaaruandes** sisalduvate küsimuste kohta, mis mõjutavad riikliku programmi rakendamist. Selliste **märkuste** esitamise korral **edastab** vastutav asutus **vajaliku teabe seoses kõnealuste märkustega ning vajaduse korral** teavitab ta komisjoni võetud meetmetest. Komisjoni tuleb teavitada hiljemalt kolm kuud pärast seda kui ta on teinud asjaomaseid märkusi.
8. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu mudelid, mida järgides rakendamise aasta- ja lõpparuanded koostatakse. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 59 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 55

Ühine järelevalve- ja hindamisraamistik

1. Komisjon teostab vajaduse korral koostöös liikmesriikidega korrapäraselt järelevalvet käesoleva määruse ja erimääruste üle.
2. Erimääruste rakendamist hindab komisjon koostöös liikmesriikidega vastavalt **artiklile 57**.

3. Luuakse ühine järelevalve- ja hindamisraamistik, eesmärgiga mõõta meetmete olulisust, tulemuslikkust, tõhusust, lisaväärtust ja jätkusuutlikkust ning lihtsustamist ja halduskoormuse vähendamist, pidades silmas käesoleva määruse ja erimääruste eesmäärke ning käesoleva määruse ja erimääruste kui vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arendamise vahendite tulemuslikkust.
4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 58 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendavalt arendada ühist järelevalve- ja hindamisraamistikku.
5. Liikmesriigid esitavad komisjonile teabe, mis on **vajalik** käesoleva määruse ja erimääruste üle järelevalve teostamiseks ja nende hindamiseks.
6. Komisjon võtab arvesse ka vastastikust täiendavust erimääruste alusel rakendatud meetmete ja teiste asjaomaste ühenduse poliitikavaldkondade, vahendite ja algatuste raames rakendatud meetmete vahel.
7. ***Komisjon pöörab kooskõlas artikliga 8 erilist tähelepanu kolmandate riikidega seotud meetmete ja programmide järelevalvele ja hindamisele.***

Artikkel 56

Liikmesriikide hinnang riiklikele programmidele

1. Liikmesriigid viivad läbi **artikli 57 lõikes 1 osutatud** hindamised. **2017. aastal läbiviidav hindamine peaks aitama parandada** riiklike programmide väljatöötamise ja rakendamise kvaliteeti vastavalt ühisele järelevalve- ja hindamisraamistikule.
2. Liikmesriigid tagavad menetluste kehtestamise lõikes 1 osutatud hindamiseks vajalike, sealhulgas ühise **järelevalve- ja hindamisraamistiku** näitajatega seotud **andmete** esitamiseks ja kogumiseks.
3. **Artikli 57 lõikes 1** osutatud hindamisi teevad eksperdid, kes on oma ülesannetes sõltumatud vastutavatest asutustest, auditeerimisasutustest ja volitatud asutustest. **Nimetatud eksperdid võivad olla seotud sõltumatu avalik-õigusliku asutusega, kes vastutab haldamise järelevalve, hindamise ja auditeerimise eest.** Komisjon esitab suunised selle kohta, kuidas hindamisi teha.
4. **Artikli 57 lõikes 1 osutatud** hindamised avalikustatakse täies ulatuses, **välja arvatud juhul, kui teave on piiratud selle konfidentsiaalse iseloomu tõttu, eelkõige seoses julgeoleku, avaliku korra, kriminaaluurimiste ja isikuandmete kaitsega.**

Artikkel 57

Liikmesriikide ja komisjoni hindamisaruanded

1. Kooskõlas ühise järelevalve- ja hindamisraamistikuga esitavad liikmesriigid komisjonile:
 - a) 31. detsembriks 2017 hindamise vahearuande riiklike programmide alusel võetud meetmete rakendamise **ja oma programmide eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude** kohta;
 - b) 31. detsembriks 2023 järelhindamise aruande riiklike programmide alusel võetud meetmete mõju kohta.
2. Lõikes 1 osutatud aruannete põhjal esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule, Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele:
 - a) 30. juuniks **2018** hindamise vahearuande käesoleva määruse ja erimääruste rakendamise kohta liidu tasandil. **Hindamise vahearuanne sisaldab samuti hinnangut kooskõlas käesoleva määruse ja erimäärustega tehtud vahekokkuvõttele;**

- b) 30. juuniks 2024 pärast riiklike programmide lõpetamist järelhindamise aruande käesoleva määruse ja erimääruste mõju kohta.
3. Komisjoni koostatud järelhindamise aruandes analüüsitakse samuti erimääruste mõju vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arendamisele, arvestades nende panust järgmiste eesmärkide saavutamisel:
- a) piirijulgeoleku, õiguskaitsealase koostöö ja kriisiohje ühise tegevuskultuuri arendamine;
 - b) liitu sisenevate rändevoogude tõhus juhtimine;
 - c) Euroopa ühise varjupaigasüsteemi arendamine;
 - d) kolmandate riikide kodanike õiglane ja võrdne kohtlemine;
 - e) liikmesriikidevaheline solidaarsus ning koostöö rände- ja sisejulgeolekuküsimustega tegelemisel;
 - f) liidu ühine lähenemisviis kolmandate riikidega seotud rände- ja julgeolekuküsimustele.
4. ***Kõik käesoleva artikli kohased hindamisaruanded avalikustatakse täies ulatuses, välja arvatud juhul, kui teave on piiratud selle konfidentsiaalse iseloomu tõttu, eelkõige seoses julgeoleku, avaliku korra, kriminaaluurimiste ja isikuandmete kaitsega.***

VI PEATÜKK LÕPPSÄTTED

Artikkel 58

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 5 lõikes 5, artikli 26 lõikes 4, artikli 29 lõikes 1, artikli 53 lõikes 4 ja artikli 55 lõikes 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates ...^{*} **Komisjon esitab** delegeeritud volituste **kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne seitsmeaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist** pikendatakse automaatselt kolmeks aastaks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga seitsmeaastase ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 5 lõikes 5, artikli 26 lõikes 4, artikli 29 lõikes 1, artikli 53 lõikes 4 ja artikli 55 lõikes 4 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

*

Väljaannete talitus: palun sisestada käesoleva määruse jõustumise kuupäev.

5. Artikli 5 lõike 5, artikli 26 lõike 4, artikli 29 lõike 1, artikli 53 lõike 4 ja artikli 55 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 59

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab Varjupaiga-, Rände-, Integratsiooni- ja Sisejulgeoleku Fondide komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu, välja arvatud käesoleva määruse artikli 14 lõike 4, artikli 24 lõike 5, artikli 45 lõike 2, artikli 47 lõike 6 ja artikli 53 lõike 5 osas.

Artikkel 60
Läbivaatamine

Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad käesoleva määruse komisjoni ettepaneku põhjal läbi 30. juuniks 2020.

Artikkel 61
Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja aluslepingute kohaselt liikmesriikides vahetult kohaldatav.

...

Euroopa Parlamendi nimel

Nõukogu nimel

president

eesistuja

SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKTI LISA

Euroopa Parlamendile edastatav teave riiklike programmide kohta:

„Komisjon annab endast parima, et anda Euroopa Parlamendile eelnevalt teada riiklike programmide vastu võtmisest.”

Komisjoni avaldus määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 teise lõigu punkti b kohta

„Komisjon rõhutab, et süstemaatiline tuginemine artikli 5 lõike 4 teise lõigu punktile b on vastuolus määruse (EL) nr 182/2011 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13) eesmärgi ja sõnastusega. Seda sätet tohib kasutada vaid siis, kui on vaja teha erand üldreeglist, mille kohaselt võib komisjon rakendusakti eelnõu vastu võtta, kui ei ole esitatud arvamust. Kuna tegemist on artikli 5 lõikes 4 sätestatud üldreeglist kõrvalekalduva erandiga, ei tohi teise lõigu punktile b tuginemises näha lihtsalt seadusandja „otsustusõigust”, vaid seda tuleb tõlgendada kitsendavalt ja seega põhjendada.”